

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet och det nordiska samarbetet inom social- och hälsovårds- ministeriets förvaltningsområde

Erfarenheter från ordförandeskapsperioden 2011
samt perioderna 2001 och 2007

Sektorerna social- och hälsopolitik, jämställdhetspolitik, arbetsmiljö och näringsfrågor

Förord

Detta är en utvärdering som gjorts av det finländska ordförandeskap för Nordiska ministerrådet som social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde genomförde år 2011. Utvärderingen genomfördes i januari och februari 2012 på uppdrag av ministeriets enhet för internationella ärenden. I utvärderingen granskas ordförandeskapsperioden 2011 inom sektorerna social- och hälsopolitik, jämställdhet, arbetsmiljö och näringsfrågor samt förberedelser inför ordförandeskapsperioden, intressegruppssamarbete, synlighet, kommunikation samt slutsatser av perioden. I utvärderingen kartläggs också Finlands två tidigare ordförandeskap 2001 och 2007. Utvärderingen består av material om Finlands ordförandeskapsperioder, bakgrundsfakta, material från en enkät och från intervjuer samt en resultat- och slutsatsdel. I utvärderingen granskas utmaningar både inom ordförandeskapsarbetet och inom det nordiska samarbetet överlag samt ges rekommendationer och klargörs mål inför kommande programperioder, varav följande för Finland infaller år 2016.

En utvärderingsgrupp har lett och stött utvärderingsarbetet. Till utvärderingsgruppen kallades följande tjänstemän från social- och hälsovårdsministeriet: direktör Liisa-Maria Voipio-Pulkki, biträdande avdelningschef Carin Lindqvist-Virtanen, medicinalråd Timo Keistinen, socialråd Tapani Sarvanti, konsultativa tjänstemännen Ralf Ekebom, Anne Eriksson, Päivi Yli-Pietilä, Lars-Mikael Bjurström, Pasi Mustonen och Taina Mäntyranta samt överinspektörerna Annamari Asikainen, Maria Waltari, Mari Korhonen och Reetta Siukola. Forskningsprofessor Jussi Sempura från Institutet för hälsa och välfärd kallades också till medlem av gruppen.

Utvärderingen är uppgjord på svenska och finska.

Helsingfors, 29 februari 2012

Anna Korhonen, projektkoordinator
Skribent för utvärderingen

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund

- 1.1. Utvärderingens syfte
- 1.2. Nordiskt samarbete
- 1.3. Nordiska ministerrådet
- 1.4. Ministerrådssamarbetet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

2. Material och metoder

3. Finlands tidigare ordförandeskap samt ordförandeskapet 2011

- 3.1. Insatsområden ordförandeskapsåren 2001 och 2007 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde
  - 3.1.1. Ordförandeskapsåret 2001
  - 3.1.2. Ordförandeskapsåret 2007
- 3.2. Insatsområden ordförandeskapsåret 2011 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde
  - 3.2.1. Mål inför perioden och verksamheten under året
  - 3.2.2. Social- och hälsovårdsfrågor
  - 3.2.3. Jämställdhet
  - 3.2.4. Arbetsmiljö
  - 3.2.5. Näringsfrågor
  - 3.2.6. Inofficiellt samarbete (narkotikapolitik, social- och hälsovårdens beredskapsfrågor)
- 3.3. Sektorns ordförandeskapsbudgeter

4. Erfarenheter av ordförandeskapsarbetet 2011 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

- 4.1. Förberedelserna inför perioden
- 4.2. Samarbetet inom social- och hälsovårdsministeriet
- 4.3. Åsikter av förvaltningsområdets tjänstemän och inom ministeriets ledning om förberedelserna och periodens arbete

5. Erfarenheter av intressegruppssamarbetet

- 5.1. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om samarbetet med ministeriet
- 5.2. Samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) vid utrikesministeriet
- 5.3. Samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn
- 5.4. Åsikter av förvaltningsområdets tjänstemän om samarbetet med övriga samnordiska institutioner

6. Erfarenheter av ordförandeskapets synlighet och kommunikation

- 6.1. Har det nordiska samarbetet och resultaten inom sektorn fått tillräckligt med synlighet under ordförandeskapsperioden?
- 6.2. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets ledning om hur ordförandeskapsperioden har syns i ministeriets verksamhet under året

7. Erfarenheter av ordförandeskapsperiodens resultat

- 7.1. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om ordförandeskapsperiodens och samarbetets resultat
- 7.2. Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om ordförandeskapsperiodens resultat, deras synlighet samt fortsättningen för Finlands initiativ
- 7.3. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets ledning om ordförandeskapets nytta för ministeriet

8. Erfarenheter av ordförandeskapsperiodens utmaningar och problem

- 8.1. Brister under ordförandeskapsåret och vad man kan ta lärdom av
- 8.2. Ekonomiska resurser
- 8.3. Personresurser
- 8.4. Praktiska arrangemang

9. Tankar om nordiskt samarbete

- 9.1. Är det nordiska samarbetet till nytta för Finland och hur borde det utvecklas?
- 9.2. Övriga kommentarer av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete
- 9.3. Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om det nordiska samarbetet överlag i sektorn

10. Slutsatser, rekommendationer och samarbetet i framtiden

- 10.1. Åsikter av förvaltningsrådets tjänstemän och inom ministeriets ledning om förberedelser av kommande ordförandeskapsperiod och om nordiskt samarbete i framtiden
- 10.2. Slutsatser om ordförandeskapsperioderna och erfarenheterna 2011
- 10.3. Rekommendationer inför kommande programperioder och det nordiska samarbetet i framtiden

Källförteckning

Figurförteckning

Figur 1. Organisationsdiagram för Nordiska ministerrådet

Figur 2. Hur tycker du att förberedelserna inför perioden gick?

Figur 3. Hur har samarbetet inom ministeriet fungerat?

Figur 4. Hur tycker du att samarbetet med ministeriet har fungerat?

Figur 5. Hur anser du att samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet fungerat?

Figur 6. Hur anser du att samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn fungerat?

Figur 7. Vad anser du om periodens, samarbetets och resultatets synlighet och information? Har det nordiska samarbetet inom sektorn fått tillräckligt med synlighet?

Figur 8. Vad anser du om resultatet för perioden och samarbetet? Har man åstadkommit mer eller mindre än vad som planerats, eller just det som planerades?

Figur 9. Fanns det några brister under ordförandeskapsåret som man också kunde ta lärdom av under kommande ordförandeskapsperioder?

Figur 10. Vad anser du om ordförandeskapsperiodens ekonomiska resurser?

Figur 11. Vad anser du om ordförandeskapsperiodens personresurser?

Figur 12. Har de praktiska arrangemangen fungerat, såsom mötesarrangemang, tolkning, språk, informationsförmedling, arbetsfördelning?

Figur 13. Har Finland nytta av nordiskt samarbete? Borde det utvecklas och hur?

Tabellförteckning

Tabell 1. Ministerråd, kommittéer och arbetsgrupper inom ministeriets förvaltningsområde 2011

Tabell 2. Jämförelse av ordförandeskapsperioderna

Bilagor

Bilaga 1. Enkät till social- och hälsovårdsministeriet, dess förvaltningsområde samt centrala samarbetspartner

Bilaga 2. Intervjufrågor till förvaltningsrådets tjänstemän

Bilaga 3. Intervjufrågor till social- och hälsovårdsministeriets ledning

Bilaga 4. Förvaltningsrådets program ordförandeskapsåret 2011

1. Inledning och bakgrund

1.1. Utvärderingens syfte

Finland var ordförande för Nordiska ministerrådet år 2011. Syftet med denna utvärdering är att åstadkomma en skriftlig rapport om Finlands ordförandeskap på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Utvärderingen kan användas som anvisning under beredningen av kommande ordförandeskapsperioder och delas ut till samarbetsparter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde samt till andra ministerier, Nordiska ministerrådet och andra samarbetsparter. Utvärderingen ska basera sig på bakgrundsmaterial om nordiskt samarbete och Nordiska ministerrådet samt resultat från en utvärdering som gjorts inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och bland ministeriets samarbetsparter. Resultaten ska beskriva ministeriets arbete inför och under denna ordförandeskapsperiod och jämföra den med tidigare ordförandeskapsperioder. Dessutom granskas i resultaten förberedelserna inför perioden, intressegruppsarbetet, synligheten, kommunikationen och periodens resultat i resultaten. Utvärderingen granskar också på ett allmänare plan det nordiska samarbetet och utmaningarna i detta samt ger rekommendationer inför kommande programperioder. Syftet är också att sammanfattande presentera det nordiska samarbetet i allmänhet, bakgrunden till det samt hur samarbetet mellan de nordiska ländernas regeringar ser ut inom ramen för Nordiska ministerrådets samarbete och särskilt inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har man inte tidigare gjort någon utvärdering av nordiskt ordförandeskapsarbete. Därför granskar denna utvärdering såväl tidigare ordförandeskapsperioder som senaste ordförandeskapsperiod samt utvärderar hur det nordiska samarbetet ska se ut i framtiden. I utvärderingen granskas också ministeriets förvaltningsområdes och samarbetsparternas åsikter om det nordiska samarbetets roll, vilka utmaningar det finns och framför allt hur nästa programperiod, som för Finlands del infaller år 2016, ska se ut och hur man ska förbereda sig för denna.

1.2. Nordiskt samarbete

Det nordiska samarbetet har en lång historia. Man har samarbetat i hundratals år. De fem nordiska staterna har haft en statligt garanterad välfärd och en fredlig demokrati gemensamt. Det officiella nordiska samarbetet aktiverades dock på allvar på 1950-talet då Nordiska rådet bildades för nordiskt parlamentarikersamarbete samt i början av 1960-talet då man inrättade samarbete kring ekonomiska frågor och utvecklingsbistånd. Redan tidigare fanns planer på ett nordiskt försvarssamarbete men detta misslyckades.

Ett grundavtal för det nordiska samarbetet är Helsingforsavtalet som är en samarbetsöverenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Avtalet undertecknades den 23 mars 1962 och trädde i kraft den 1 juli samma år. Den ursprungliga texten har reviderats ett antal gånger genom överenskommelser. De senaste ändringarna trädde i kraft den 2 januari 1996.

Mellan 1970 och 1990-talen har en rad gemensamma nordiska institutioner bildats, bland annat inom forsknings-, miljö- och bankbranschen. I början av 1990-talet upprättade de nordiska länderna informationskontor för Nordiska ministerrådet i de tre baltiska länderna och år 1995 i St. Petersburg. Östersjösamarbetet aktiverades även i övrigt och i början av 1990-talet grundades Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och Arktiska rådet (www.norden.org).

På social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde bildades flera samnordiska institutioner på 1970–90 talet, till exempel inom sektorerna handikappolitik, folkhälsovetenskap, drogpolitik, forskning om tandmaterial, arbetarskyddsutbildning och jämställdhetsforskning. Efter sammanslagningarna på 2000 -talet är följande institutioner nu verksamma NHV (Nordiska högskolan för folkhälsove-

tenskap) i Göteborg, NVC (Nordens Välfärdscenter) i Stockholm, NIOM (Nordisk Institut för Odontologiske Materialer) i Oslo, NIVA (Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet) i Helsingfors samt fram till 31.12.2011 NIKK (Nordiskt institut för kunskap om kön) i Oslo. NVC har dessutom underavdelningar i Dronninglund (NVC Danmark) och Helsingfors (NVC Finland). I Köpenhamn finns också de nordiska statistiska kommittéerna inom hälso- och socialbranschen, NOMESKO och NOSOSKO. Man planerar att grunda ett nytt nordiskt center för kunskap om kön – ett nytt NIKK – under år 2012.

1.3. Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet inrättades år 1971 efter att man året innan hade misslyckats med nordiskt ekonomiskt samarbete inom ramen för det så kallade Nordek. Danmark och Norge hade 1972 omröstningar om medlemskap i EG, och ett av målen för Nordiska ministerrådet skulle vara att hålla kvar vid det nordiska samarbetet om några av de nordiska länderna samtidigt blev medlemmar i EG (www.norden.org). Nordiska ministerrådet är ett mellanstatligt samarbetsorgan där ministrarna från de nordiska ländernas regeringar arbetar tillsammans. Riktlinjerna för Nordiska ministerrådets arbete finns i Helsingforsavtalet. Helsingforsavtalet är en samarbetsöverenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Färöarnas och Grönlands landsstyren samt Ålands landskapsstyrelse har rätt att delta i ministerrådets arbete. Statsministrarna har det överordnade ansvaret för det nordiska samarbetet. I praktiken är ansvaret delegerat till de nordiska samarbetsministrarna som koordinerar ministerrådets arbete och svarar för övergripande frågor och prioriteringar. Nordiska samarbetskommittén svarar för den löpande koordineringen av det officiella politiska nordiska samarbetet. Det konkreta samarbetet utförs i tio fackministerråd. Beslut i något av de nordiska ministerråden måste vara enhälliga. De nordiska fackministrarna möts i ministerråd ett par gånger om året och utvecklar sitt verksamhetsområde genom planer för flera år. Planerna baseras på överordnade prioriteringar som fastställs av samarbetsministrarna. Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet alternerar också mellan de nordiska länderna och i ett särskilt ordförandeskapsprogram anger årets ordförandeland vad man särskilt vill fokusera på. Nordiska ministerrådets budget speglar flerårsprioriteringarna och inom budgeten kan ordförandelandets prioriteringar förverkligas genom den s.k. förmanskapspuljen (www.norden.org och Nordiska ministerrådet 2006 b).

1.4. Ministerrådssamarbetet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde inom Nordiska ministerrådet hör: social- och hälsoärenden, jämställdhets- och jämlikhetsfrågor, arbetarskyddsfrågor samt livsmedelsfrågor. Ministerrådssamarbetet inom social- och hälsovårdspolitikens leds av medlemsländernas social- och hälsoministrar och ministerrådssamarbetet inom jämställdhetspolitiken av medlemsländernas jämställdhetsministrar. Social- och hälsovårdsministeriets tjänstemän deltar som medlemmar i tjänstemannakommittéer som bereder ärenden för ministerråden. Det nordiska samarbetet är i huvudsak förankrat i samnordiska institutioner, arbetsgrupper och projekt.

Figur 1. Organisationsdiagram för Nordiska ministerrådet (www.norden.org)

2. Material och metoder

Materialet i utvärderingen består av information om det nordiska samarbetet från bland annat webbsidan www.norden.org och olika Norden-publikationer samt material som producerats under ordförandeskapsåret, såsom konferensmaterial, protokoll, sammanställningar och annat bakgrundsmaterial.

Material har också producerats genom den enkätundersökning och de intervjuer som hållits under utvärderingens gång. I intervjuomgången intervjuades de tjänstemän på social- och hälsovårdsministeriet och inom ministeriets förvaltningsområde som mest hade kommit i kontakt med ordförandeskapet och det nordiska samarbetet. Ministeriets ledning intervjuades också om ordförandeskapsperioden och det nordiska samarbetet.

Metoderna för utvärderingen är både litteraturstudier och kvantitativ analys av enkätsvaren samt kvalitativ analys av de öppna enkätsvaren samt av intervju svaren. Enkäten (bilaga 1) utfördes under tiden 17.1-3.2.2012 och intervjuerna (bilaga 2 och 3) under tiden 24.1-3.2.2012.

Enkäten skickades ut till sammanlagt 137 personer inom ministeriets förvaltningsområde och bland ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete. De som besvarade enkäten kom från följande instanser: social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Folkpensionsanstalten, Valvira, Arbetshälsoinstitutet, Barnombudsmannens byrå, Statistikcentralen, Pensionskyddscentralen, Nordens Välfärdscenter, Nordiska Institutet för Vidareutbildning inom Arbetsmiljöområdet, Livsmedelssäkerhetsverket Evira samt Finlands ambassad i Stockholm. Svarandena hade haft följande roller under ordförandeskapsperioden eller inom nordiskt samarbete: organisatör av seminarium eller konferens, projektledare, berednings- eller arbetsgrupps-, nätverks- eller kommittémedlem, ordförande för arbetsgrupp, kontaktperson, sakkunnig, informationsansvarig, medlem i ämbetsmannakommitté, assisterande eller koordinerande uppdrag eller annars sakkunnig inom nordiskt samarbete. Inom den utsatta tiden för enkäten hade 48 personer besvarat den, vilket ger en svarsprocent på 35 %. Svarsfördelningen för de olika frågorna presenteras i kapitel 4–9.

Intervjufrågor till tjänstemännen på ministeriet och inom förvaltningsområdet skickades ut till 22 personer, varav 8 personer svarade på intervjufrågorna, vilket ger en svarsprocent på 36 %. Intervjufrågorna skickades även ut till 16 personer inom ministeriets ledning, varav 5 svarade på intervjufrågorna, vilket ger en svarsprocent på 31 %. Svarsprocenten är måttlig. Svaren på intervjufrågorna presenteras i kapitel 4–9.

3. Finlands tidigare ordförandeskap samt ordförandeskapet 2011

3.1. *Insatsområden ordförandeskapsåren 2001 och 2007 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde*

Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, som varar ett år åt gången, alternerar mellan de fem nordiska länderna. Ministerrådets ordförandeland utformar ett ordförandeprogram som lotsar det nordiska samarbetet under året. I detta ordförandeskapsprogram ingår sektorvisa program för respektive sektor. Nedan presenteras först kort Finlands ordförandeskapsprogram från 2001 och 2007.

3.1.1. Ordförandeskapsåret 2001

Mål inför perioden och verksamheten under perioden

Finland utnyttjade under sin ordförandeskapsperiod 2001 Helsingforsavtalets möjlighet till ett aktivt nordiskt ordförandeskap med förebild från EU-ordförandeskapet (Kemppainen & Ström 2001). Temat för ordförandeskapsåret var "Nordbo" (Nordiska Ministerrådet 2000). Målet var då att se ministerrådets aktiviteter ur den enskilda nordiska medborgarens synvinkel och värna om välfärden under alla faser av en människas livscykel. Målet var också att avskaffa socialpolitiska hinder, s.k. gränshinder, för en allt rörligare befolkning.

De mest centrala social- och hälsovårdspolitiska prioriteringarna under denna ordförandeskapsperiod var att utveckla viktiga servicesystem för medborgarna, förebygga utslagning av barn och unga samt alkohol- och narkotikafrågor. År 2001 inleddes också ett nytt samarbetsprogram för social- och hälsovårdssektorn för åren 2001-2005 som bland annat skulle fokusera på undanröjande av gränshinder och utveckling av de nordiska välfärdssamhällena i ett europeiskt och internationellt sammanhang. Finland ville också intensifiera det nordiska informations- och erfarenhetsutbytet om social- och hälsovårdspolitiska modeller, undersöknings- och vårdrutiner samt personaltillgången inom vården. Samarbete om tidigt ingripande för att förebygga utslagning av barn och unga diskuterades också.

Inom jämställdhetssektorn initierades integreringen av jämställdhetsaspekten i ministerrådets alla sektorer. Särskild vikt lades vid integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i arbetslivet, välfärdssektorn och närområdessamarbetet. Finland ville lyfta upp likalönsprincipen samt sammanjämkningsen av arbete och familjeliv. Man lyfte även fram det tvärssektoriella närområdessamarbetet för att bland annat förebygga kvinnohandel.

Inom narkotikasamarbetet inleddes ett nytt narkotikapolitiskt program för åren 2001-2005. Man var ense om att de nordiska samarbetsnätverken inom området måste byggas ut och verksamheten effektivteras. Inom arbetsmiljöområdet inledde man även ett nytt fyraårigt samarbetsprogram inom vilket man betonade utveckling av arbetsmiljön och att främja uthålligheten i arbetet för att arbetstagarna ska stanna längre i arbetslivet. Inom samarbetet kring näringsfrågor betonades livsmedelssäkerhet samt kvaliteten på livsmedlens näringsinnehåll.

3.1.2. Ordförandeskapsåret 2007

Mål inför perioden och verksamheten under perioden

Finlands nästa ordförandeskapsperiod skulle egentligen ha infallit år 2006 men flyttades till år 2007 på grund av Finlands EU-ordförandeskap 2006. Teman för ordförandeskapsperioden år 2007 var att förstärka Nordens möjligheter att svara på de globala utmaningarna och att garantera att den nordiska modellen fungerar. Utveckling av konkurrenskraft och välfärd betonades även samt bl.a. social-

och hälsovårdstjänster och jämställdhet mellan könen. Man ville även främja synligheten för Norden i övriga världen (Nordiska Ministerrådet 2006 a).

Även år 2007 var avskaffandet av gränshindren med i ordförandeskapsprioriteringarna. Gränshinderarbetet fokuserades bl.a. på socialt skydd för studerande. Andra huvudmål för ordförandeskapet var att effektivisera det nordiska samarbetet samt förbättra invånarnas påverkansmöjligheter. Finland fortsatte att driva en omstrukturering av det nordiska samarbetet och särskilt med fokus på social- och hälsopolitiken. Att utbyta information, erfarenheter och experter skulle bli lättare och projekt skulle följas upp och presenteras bättre. Finland ville också förbättra konkurrenskraften, verksamhetsförutsättningarna och nätverken för de samnordiska utbildnings- och forskningsinstitutionerna.

Huvudtemat för social- och hälsosektorn var den åldrande befolkningen samt barn och unga. Ett aktivt åldrande minskar kostnaderna för vård och omsorg för äldre samt lyfter fram de äldre som en resurs i samhället. I ordförandeskapsprogrammet betonades också att barn och unga ska ha en hälsosam utvecklingsmiljö samt påverkningsmöjligheter och man deltog aktivt i Nordiska ministerrådets tväradministrativa strategi Barn och unga i Norden.

Social- och hälsovårdsministermötet under ordförandeskapsåret jämförde hälso- och sjukvårdens finansierings- och tjänstesystem i de nordiska länderna. Man främjade också samarbetet när det gäller vaccin- och pandemifrågor. Den samnordiska vårdpraxisen för sällsynta sjukdomar och informations- och kommunikationsteknologins utnyttjande inom hälso- och sjukvården vidareutvecklades. Man idkade samarbete med Barentsrådet och den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa- och socialt välbefinnande i bland annat HIV-frågor, förhindrande av social utslagning samt en sund livsstil och hälsa i arbetet.

Den nordiska jämställdhetspolitiken följde under året samarbetsprogrammet för nordiskt jämställdhetsarbete 2006-2010. Teman i detta var bland annat kön och makt samt kön och unga. Finland valde att lyfta fram sammanjämkningen av arbete och familj samt den ojämna fördelningen av föräldraledighetskostnaderna mellan kvinno- och mansdominerade branscher. Vid jämställdhetsministrarnas möte lyfte man fram kvinnor i ekonomiskt beslutsfattande. Finland utredde också hur de nordiska offentliga förvaltningarna har främjat integreringen av ett jämställdhetsperspektiv. Dialogen med Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) ökade under det finska ordförandeskapet.

Inom arbetsmiljöområdet var välbefinnande på arbetet viktigt med tanke på produktivitetsökning och förlängning av arbetskarriärerna. Man satsade även på att bekämpa olycksfall i arbetet och minska sjukfrånvaron. Inom samarbetet kring näringsfrågor satsade Finland på att fortsätta genomföra de nordiska näringsrekommendationerna nationellt och man betonade betydelsen av näring och motion när det gäller förebyggandet av de vanligaste folksjukdomarna. Det år 2005 inledda projektet Ny nordisk mat för att marknadsföra den nordiska maten fortsatte man med.

Inom narkotikasamarbetet hade ministerrådet för narkotikafrågor upphört med sin verksamhet år 2006 för att istället satsa på informellt samarbete i form av ett Nordiskt narkotikaforum.

Ett annat inofficiellt samarbete under ordförandeskapet 2007 gällde beredskapsfrågor. Inom beredskapsfrågor har man i Norden samarbetat sedan 1980-talet men beredskapssamarbetet fick en fastare form genom de nordiska hälsoministrarnas avtal om samnordisk beredskap inom social- och hälsovården vid kris- och katastrofsituationer som de undertecknade år 2002. Länderna förband sig genom avtalet att informera varandra, utveckla samarbete inom utbildning och övning på området, informera om ändringar i sina beredskapssystem samt till att avlägsna hinder i den nationella lagstiftningen. I avtalet konstateras också att de nordiska hälso- och socialministrarna med jämna mellanrum ska mötas för att diskutera problem inom avtalsområdet. Redan 2001 bildades också den s.k. Svalbardsgruppen som är en arbetsgrupp som mera konkret ska förbereda beredskapsfrågor av gemensamt intresse. Bland annat sammanställs årligen en rapport om beredskap som rapporteras till social- och hälsopolitiska ämbetsmannakommittén.

3.2. *Insatsområden ordförandeskapsåret 2011 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde*

3.2.1. Mål inför perioden och verksamheten under året

Ordförandeskapsåret 2011 började förberedas vid enheten för internationella ärenden och jämställdhetsenheten vid social- och hälsovårdsministeriet i början av 2010. Som huvudmål för ordförandeskapet valde Finland hantering av klimatförändringarna på alla nivåer. I kapitlen nedan behandlas målen för de olika sektorerna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde närmare.

Från och med senare delen av 2010 höll social- och hälsovårdsministeriet tjänstemannamöten där man kom överens om arbetsmetoderna och nätverken med hjälp av vilka man skulle genomföra ordförandeskapet. Man beslöt bland annat att medlemmarna i ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik och ämbetsmannakommittén för jämställdhet samt ministeriets medlemmar i ämbetsmannakommittén för arbetsliv och ämbetsmannakommittén för livsmedel regelbundet skulle mötas på ministeriet och bereda periodens program. Man beslöt att även kalla de nationella styrelsemedlemmarna i Nordens Välfärdscenter (NVC) och Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV) till mötena. I mötena deltog också Institutet för hälsa och välfärds koordinator för ordförandeskapsåret samt den på Institutet för hälsa och välfärd placerade projektkoordinatorn som anställdes för jämställdhetsområdet. Man beslöt att träffa Nordiska ministerrådets sekretariat i början av året och att använda finska vid de nordiska ämbetsmannakommittémötena.

Under de förberedande nationella ämbetsmannakommittémötena följde man upp beredningen av olika program, möten och evenemang under året, planerade budgeter, skrev utlåtanden samt diskuterade initiativ och beslutsärenden från ministerrådet. Man beslöt vidta flera kommunikationsåtgärder i början av året, såsom ordförandeskapswebbsidor och en broschyr för social- och hälsovårdsministeriet med insatsområden och program under ordförandeskapet. Dessutom underhöll man fortlöpande Nordiska ministerrådets sekretariat och Sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet med information om evenemang under året. Under året skrev man pressmeddelanden, höll presskonferenser samt bidrog med material om ordförandeskapsprogrammet inom området till artiklar i tidningar. Under ordförandeskapsåret deltog social- och hälsovårdsministeriet också aktivt i Nordiska ministerrådets effektiviseringsåtgärder av kommunikationen inom social- och hälsovårdsområdet som bland annat skulle öka kommunikationssamarbetet och områdets synlighet. Ministeriet deltog också i ministerrådets kommunikationsworkshopar och gav utlåtanden om kommunikationsplaner och kommunikationsstrategier som ministerrådet uppgjort.

Arbetsfördelning och arbetsmetoder inom ministerrådssamarbetet lyftes fram som en viktig utvecklingsfaktor under året. Bland annat den stora mängden projekt och arbetsgrupper samt att de var så okända inom ministeriets förvaltningsområde ansågs vara en utmaning för samarbetet. Man ansåg också att det går för mycket tid till byråkrati och förvaltning inom tjänstemannakommittéerna medan man inte hinner med substansdiskussionerna i tillräcklig omfattning. Även koordinering av ordförandeskapsprogram och finansiering skulle behöva förbättras. Finland satsade under ordförandeskapsåret på trojkasamarbete som skulle föra vidare arbete och initiativ från året till kommande ordförandeskapsländer, Norge (2012) och Sverige (2013).

3.2.2. Social- och hälsovårdsfrågor

Under ordförandeskapsperioden var social- och hälsovårdssektorns teman den nordiska välfärdsmodellen, gränshinder samt globalisering och hållbar utveckling. Finland betonade samarbetets nordiska nytta och strävade till att stärka nordisk slagkraft på internationella arenor. Inom social- och hälsovårdsområdet lyfte Finland fram utvecklingen av arbetsmetoder och kommunikation som centrala faktorer. Man införde en ny arbetsform, det s.k. trojkaarbets sättet, genom vilket man ska bereda politiska insatsområden och ekonomiska ramar på lång sikt. Under ordförandeskapsperioden betonade

Finland kontinuitet och man strävade till att framgångsrikt slutföra tidigare samarbetsprojekt. De samnordiska institutionerna var aktivt med och genomförde social- och hälsovårdssektorns ordförandeskapsprogram. Finland deltog också aktivt i Nordiska ministerrådets effektivisering av kommunikationsåtgärderna.

Den 5-6.4 hölls bland annat en nordisk välfärdskonferens i Helsingfors, *What Role will the Nordic Welfare Model Play in Globalization?* som ordnades av social- och hälsovårdsministeriet i Finland, Nordens Välfärdscenter och Institutet för hälsa och välfärd. Konferensen fördjupade analysen av den nordiska välfärdsmodellen, hur den kan inspirera till en positiv utveckling i övriga världen samt belyste hur olika strategier kan stärka dess sätt att möta framtida utmaningar, såsom exempelvis åldrande befolkning och globalisering. Konferensens material finns som publikation och webcasting via länken: <http://www.nordicwelfare.org/?id=121070>

Gilda Farrell, avdelningschef vid Europarådet och Johannes Jütting, avdelningschef vid OECD på välfärdskonferensen i Helsingfors i april 2011 (Foto: Julius von Wright)

Finland publicerade även en familjecenterpublikation om erfarenheter och kunnande inom nordiska familjecenter som finns på adressen: <http://www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2011-716> Publikationen har också utkommit på engelska.

Ordförandeskapsårets nordiska ministerråd för social- och hälsopolitik hölls i Vasa i juni med social- och hälsovårdsminister Paula Risikko som ordförande. På mötet diskuterade man bland annat den nordiska välfärdsmodellen och aktivt åldrande, organiseringen av hälso- och sjukvården i de nordiska länderna, globaliseringsarbetet samt underlättandet av rörligheten mellan de nordiska länderna. Ministern diskuterade även WHO:s Health 2020-process och alkoholpolitik med Zsuzsanna Jakab, regionchef på WHO/EURO:s regionkontor. I samband med mötet delade man ut det nordiska folkhälsopriset 2011 till forskningsprofessor Jouko Lönnqvist.

Under året ordnades också bland annat ett seminarium om evidens till stöd för social- och hälsovården och en patientsäkerhetskonferens med Institutet för hälsa och välfärd som arrangör samt en konferens om alternativ till tvång i psykiatri som arrangerades av Institutet för hälsa och välfärd, social- och hälsovårdsministeriet, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap och Nordens välfärdscenter. Hela ordförandeskapsårets program finns som bilaga, se bilaga 4.

Social- och hälsovårdsminister Paula Risikko deltog under året bl.a. i Nordiska rådets välfärdsutskotts hörande och diskussion om utskottets huvudtema för året, ghettosering. Vid Nordiska rådets session presenterade minister Risikko konventionen om människohandel för rådet. Minister Risikko deltog dessutom i Nordiska ministerrådets konferens om gränshinder.

Förutom ministermöten, seminarier och konferenser träffades också ett antal arbetsgrupper, kommittéer och sektioner under ordförandeskapsåret. Se grupperna som var verksamma år 2011 i tabellen nedan. Ordförandeskapslandet ansvarar vanligen för gruppens arbete och en tjänsteman från ordförandeskapslandet fungerar som gruppens ordförande. Exempel på en beständig grupp är Socialför-

säkringsgruppen som under år 2011 bl.a. reviderade det nordiska socialtrygghetsavtalet så att det ska motsvara EU:s lagstiftning. Andra sådana här grupper behandlar t.ex. den gemensamma arbetsmarknaden för vissa hälso- och sjukvårdspersonalgrupper, arbetsmiljö, socialstatistik, socialt bistånd och sociala tjänster samt alkoholpolitik. Därtill bildades under ordförandeskapsåret olika ad hoc-grupper för samarbete i någon viss fråga.

Tabell 1. *Ministerråd, kommittéer och arbetsgrupper inom ministeriets förvaltningsområde 2011*

Ministerråd, kommittéer och arbetsgrupper inom SHM:s förvaltningsområde, ordförandeskapsår 2011	Medlemmar
Ministerråd	
Nordiska ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)	Paula Risikko Maria Guzenina-Richardson
Nordiska ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM)	Paavo Arhinmäki
Nordiska ministerrådet för arbetsliv (MR-A)	ANM huvudansvar Paula Risikko
Nordiska ministerrådet för livsmedelsfrågor (MR-LIVS)	JSM huvudansvar
Ämbetsmannakommittéer	
Nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor (ÄK-S)	Liisa-Maria Voipio-Pulkki (ordf.) Anne Eriksson Ralf Ekebom Carin Lindqvist-Virtanen Maria Waltari Timo Keistinen Pasi Mustonen (ersättare) Tapani Sarvanti (ersättare)
Nordiska ämbetsmannakommittén för Jämställdhet (ÄK-JÄM)	Annamari Asikainen (ordf.) Päivi Yli-Pietilä (ersättare) Reetta Siukola (ersättare)
Nordiska ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÄK-A)	Lars-Mikael Bjurström
Nordiska ämbetsmannakommittén för livsmedelsfrågor (ÄK-LIVS)	Sirpa Sarlio-Lähteenkorva
Inofficiellt samarbete	
Nordiskt narkotikaforum	Tapani Sarvanti Elina Kotovirta, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska institutet för odontologiska material (NIOM as)	Pekka Vallittu, Åbo universitet Johanna Tanner, Åbo universitet
Svalbardgruppen (beredskapssamarbete)	Tom Silfvast Olli Haikala
Institutionsstyrelser	
Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV)	Mats Brommels, Karolinska universitetssjukhuset Viveca Arrhenius
Nordens Välfärdscenter (NVC)	Jussi Simpura, Institutet för hälsa och välfärd Aulikki Rautavaara, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet (NIVA)	Guy Ahonen, Arbetshälsoinstitutet
Informationsgruppen for Arbejdslivsspørgsmål (NIAL)	Anna Korhonen Venja Henningsen, ANM
Nordiskt institut för kunskap om kön (NIKK)	Sari Pikkala, Tammerfors universitet, Anders Ahlbäck, Åbo Akademi
Arbetsgrupper	

Globalisering	Anne Eriksson Riitta Viitala Ralf Ekebom Jussi Simpura, Institutet för hälsa och välfärd Antti Uutela, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska socialförsäkringsgruppen	Carin Lindqvist Virtanen Marja-Terttu Mäkiranta
Överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal	Pirjo Pennanen, Valvira
E-hälsaforum	Anne Kallio Matti Mäkelä, Institutet för hälsa och välfärd Viveca Bergman, Institutet för hälsa och välfärd
Arbetsgruppen om kvalitetsmätning i hälsovården	Anne Nordblad Sari Palojoki, Institutet för hälsa och välfärd Päivi Hämäläinen, Institutet för hälsa och välfärd Mika Gissler, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska samarbetsgruppen inom läkemedelsområdet	Pekka Järvinen
Expertforum för psykisk hälsa	Kristian Wahlbeck, Institutet för hälsa och välfärd Tytti Solantaus, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska arbetsmiljöutskottet	Lars-Mikael Bjurström Guy Ahonen, Arbetshälsoinstitutet
Nordiska kemikaliegruppen	Kaarin Urrila Annette Ekman, Valvira
Nordiska socialstatistikkommittén (NOSOSKO)	Tiina Palotie-Heino, Institutet för hälsa och välfärd Mikko Pellinen, Pensionsskyddscentralen Markku Lindqvist, Statistikcentralen Sari Kauppinen, Institutet för hälsa och välfärd Vesa Ylönen, FPA Teemu Hänninen, FPA
Nordisk medicinalstatistisk kommitté (NOMESKO)	Mika Gissler, Institutet för hälsa och välfärd Tiina Palotie-Heino, Institutet för hälsa och välfärd Helena Korpi, Statistikcentralen Hannu Rintanen, Institutet för hälsa och välfärd Arpo Aromaa, Institutet för hälsa och välfärd Irmeli Penttilä, Statistikcentralen
Arbetsgruppen för den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster	Viveca Arrhenius
Nordiska kommittén för bioetik	Sirpa Soini, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska arbetsgruppen för kost- och näringsfrågor	Annika Nurttila, Livsmedelsverket
Expertgruppen för hållbar utveckling	Anne Eriksson
Nordiska handikappolitiska rådet	Aulikki Rautavaara, Institutet för hälsa och välfärd
Evalueringsgruppen vid Nordiska handikappolitiska rådet	Viveca Arrhenius
Klinisk forskning	Liisa-Maria Voipio-Pulkki Timo Keistinen
Arbetsgruppen för gränshinder	Essi Rentola (ordf.) FPA
Specialiserad sjukvård	Liisa-Maria Voipio-Pulkki Timo Keistinen

Nätverket för äldre	Päivi Voutilainen Anni Vilkkö, Institutet för hälsa och välfärd
Nätverket för våld i närrelationer	Helena Ewalds, Institutet för hälsa och välfärd
Nordiska arbetsgruppen för alkoholpolitik	Kari Paaso Ismo Tuominen
Arbetsgrupp om fælles nordiske advarselsmærkninger på visse lægemidler	Karin Krogars. Fimea
Arbetsgruppen för män och jämställdhet	Hanna Onwen-Huma Mia Mäkinen (sekr.)
Övriga	
De nordiska folkhälsodagarna	Programansvar Antti Uutela, Institutet för hälsa och välfärd Ansvar för arrangemang Tiina Laatikainen, Institutet för hälsa och välfärd
Kroppslig aga mot barn	Maria Kaisa Aula Helena Ewalds, Institutet för hälsa och välfärd

Ministerrådet för social- och hälsopolitik i Vasa, juni 2011 (Foto: Seppälän valokuvaamo)

3.2.3. Jämställdhet

Jämställdhetssektorn koncentrerade sig på att utveckla jämställdhetsperspektivet inom huvudtemat för Finlands ordförandeskapsperiod, hantering av klimatförändringar. Två sidoevenemang arrangerades om ämnet: i samband med konferensen "Lösningar - nära, tillsammans" i Åbo 1.2 samt Nordiska rådets session i Köpenhamn 1.1. Därtill publicerade jämställdhetssektorn en ny nordisk kunskaps-

bank som behandlar ämnet, "Equal Climate - Kön och klimatförändring ur ett nordiskt perspektiv." (www.equalclimate.org)

Ministerrådets nya fyraåriga samarbetsprogram startades och ordförandelandet Finland eftersträvade ett brett stöd och engagemang för utvecklande av programmet. Som en del av samarbetsprogrammet hölls i samarbete med Helsingfors universitet en konferens om könsperspektivet i lärarutbildningen i mars i Jyväskylä. Man satte sig in i samarbetsprogrammets andra tema – jämställdhet på arbetsmarknaden – vid ett seminarium, som Institutet för hälsa och välfärd ordnade i november, om hur den ekonomiska krisen påverkar de nordiska föräldraledighetssystemen. En rapport om föräldraledigheter och omsorgspolitik som blev färdig under Islands ordförandeskapsperiod 2009 översattes även till engelska. Som en del av det nya samarbetsprogrammet tillsatte ämbetsmannakommittén för jämställdhet dessutom en arbetsgrupp för att utarbeta tematiska helheter kring temat män och jämställdhet inom samarbetsprogrammet. Integreringen av ett könsperspektiv inom ministerrådets olika samarbetsområden fortsattes, och en utredning gjordes om integreringens respektive nationella strukturer och praxis.

Ordförandeskapsårets nordiska ministerråd för jämställdhet hölls i Helsingfors i september och ordförande för mötet var kultur- och idrottsminister Paavo Arhinmäki, som ansvarar för jämställdhetsfrågor i Finland. Vid mötet diskuterades sambandet mellan klimatförändring och kön. Dessutom behandlade man integrering av könsperspektivet i Norden.

Samarbetet med Estland, Lettland och Litauen koncentrerade sig på att anpassa och utveckla en dansk barnbok, som utmanar de traditionella könsrollerna, till respektive lands förhållanden. Dessutom ordnades i Tallinn i maj ett NB8-ämbetsmannamöte mellan ämbetsmannakommittén för jämställdhet och jämställdhetsmyndigheterna i Baltikum. I samarbete med Nordiska ministerrådets informationskontor i St. Petersburg arrangerades i oktober en kick-off-konferens om jämställdhetspolitik och våld i nordvästra Ryssland inom ramen för det nya samarbetsprogrammet. Hela ordförandeskapsårets program finns som bilaga, se bilaga 4.

Nordiska ministerrådets generalsekreterare Halldór Ásgrímsson och jämställdhetsministrarna från Sverige, Norge, Island och Finland samt Ålands landskapsregerings lantråd i Helsingfors 21.9.2011 (Foto: Anna Korhonen, SHM)

3.2.4. Arbetsmiljö

Inom arbetsmiljöarbetet var ordförandeskapsperiodens huvudmålsättning att främja hälsa och välbefinnande i arbetet. Finland strävade särskilt efter en systematisk förebyggande verksamhet för att minska arbetsolycksfall, yrkessjukdomar och förtida pensionering. Under ordförandeskapsperioden hölls bland annat en workshop om arbetsmiljö och arbetskarriärer och man diskuterade mental hälsa och deltagande i arbetslivet för personer med mentala problem.

3.2.5. Näringsfrågor

Inom näringssektorn låg ordförandeskapsperiodens huvudvikt vid livsmedelssäkerhet och främjandet av befolkningens näringstillstånd. Dessutom inledde man förnyandet av de nordiska näringsrekommendationerna som ska publiceras år 2012. Under ordförandeskapsåret hölls ett evenemang som behandlade livsmedelssäkerhet samt ett evenemang om Ny Nordisk Mat. (Ny Nordisk Mat är ett program under Nordiska ministerrådet som har som mål att skapa ett nytt nordiskt kök som genom närproducerade och rena råvaror samt egenartade maträtter kan mäta sig med de största köken i världen.)

3.2.6. Inofficiellt samarbete

Inom social- och hälsovårdsministeriet bestod ordförandeskapsperiodens inofficiella samarbete av narkotika- och beredskapssamarbete. Under ordförandeskapsåret ordnades det Nordiska narkotikaforumet på Sveaborg i Helsingfors. På forumet diskuterade man kultur som medel i det drogförebyggande arbetet samt narkotikalagstiftning och -samarbete i de nordiska länderna, i EU och på internationella arenor.

Verksamhetsplanen för utveckling av den samnordiska social- och hälsovårdsberedskapen förnyades. Även på social- och hälsovårdsministermötet i Vasa behandlades beredskapsfrågor och man diskuterade kärnkraftskatastrofen i Japan och tillgången till jodtabletter i de nordiska länderna.

3.3. Sektorns ordförandeskapsbudgeter

Det nordiska samarbetet finansieras främst med skattemedel från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Det finns en särskild fördelningsnyckel som anger hur stor del respektive land skall betala till den nordiska budgeten för att driva samarbetet i Nordiska rådet, Ministerrådet och i de nordiska institutioner som får pengar via den nordiska budgeten (www.norden.org). Den totala årliga budgeten för Nordiska ministerrådet är på drygt 900 miljoner danska kronor (ca 120 miljoner euro). Det innebär att det nordiska samarbetet inte kostar mer än cirka fem euro per invånare i Norden. Mer än en tredjedel av Nordiska ministerrådets budget går till finansiering av nordiska institutioner. En del institutioner finansieras helt eller delvis på detta sätt. De nordiska regeringarna bidrar direkt med finansiering liksom källor helt utanför den offentliga sektorn (www.norden.org).

Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet som alternerar mellan de nordiska länderna har också sin egen ordförandeskapsbudget. Det är Nordiska ministerrådets generalsekreterare som lägger fram det i nära samarbete med fackministerråden utarbetade budgetförslaget för Nordiska ministerrådet. Budgetbeviljningen går till så att samsamarbetsministrarna har en s.k. ordförandeskapspulje till förfogande som de beslutar om enligt förslag från den Nordiska samsamarbetskommittén (NSK). Ordförandeskapslandet kan söka finansiering från denna pulje till politiska initiativ och till genomförande av sektorprojekt, dock så att 50 % av projektets totalfinansiering kommer från annat håll, antingen från sektormedel eller från nationell finansiering. För att få finansiering ska minst tre nordiska länder delta i projektet och projekten ska vara förankrade i sektorns prioriteringsområden.

Dessutom har ministerrådens ämbetsmannakommittéer skilda puljer som är tillsatta för att delfinansiera ordförandeskapspuljen och som ämbetsmannakommittéerna besluter om och beviljar till respektive område. Praxis är att fördelningen mellan de två puljerna är 50/50.

I samband med Finlands ordförandeskap 2001 förnyades det nordiska budgetförfarandet. Då det ansågs vara ett problem att ordförandelandet inte ledde beredningen av det egna ordförandeårets budget, beslöts det att ordförandelandet ska ges utökad rätt att besluta om användningen av anslag. Särskilda anslag reserverades då också för strategiskt viktiga verksamheter som kan prioriteras av ordförandeskapslandet. I slutet av år 2001 kom Nordiska ministerrådets och Nordiska rådets representanter överens om förhandlingsförfarandet för budgetberedningen. De olika sektorerna gavs bättre möjligheter att delta i budgetproceduren och herefter fick de avge ett utlåtande redan före generalsekreterarens eget budgetförslag.

Inom den nordiska social- och hälsovårdspolitiska ämbetsmannakommittén beslöt man år 2001 också att öka anslagen för ordförandelandet för att ordförandelandet kunde ha ett aktivt ordförandeskap.

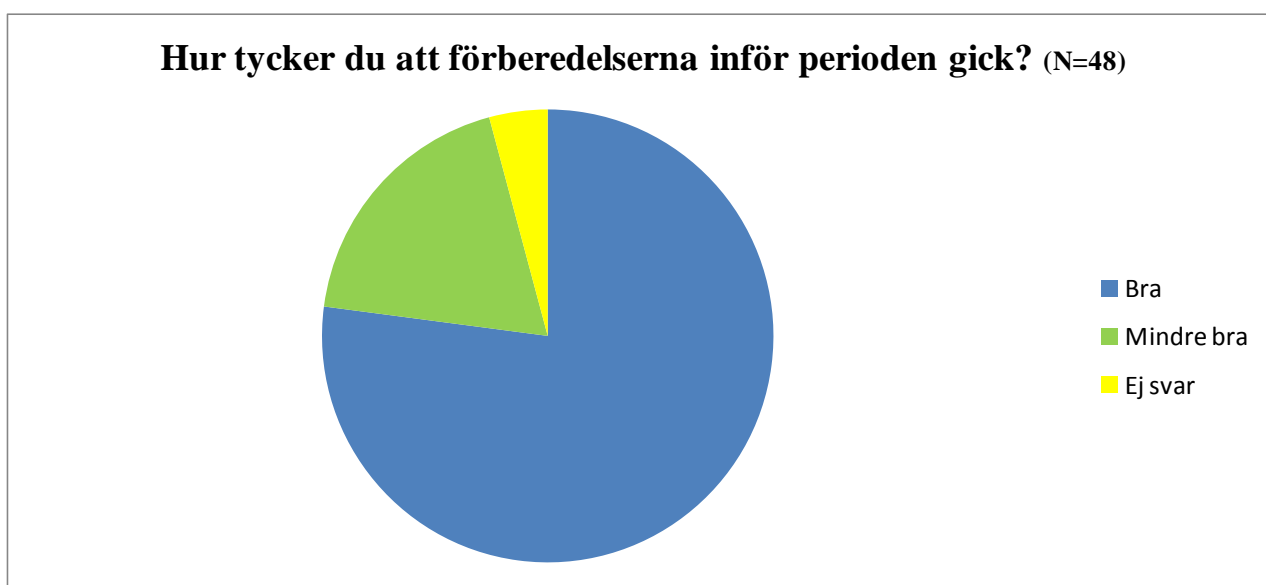
Budgeten 2011

När det gäller finansieringen för ordförandeskapsperioden 2011 fattades finansieringsbesluten sent, vilket medförde utmaningar för genomförandet av ordförandeskapsprojekten. Under våren 2010 hade expertgruppen för social- och hälsopolitik på uppdrag av utrikesministeriet utarbetat ett ordförandeskapsprogram för sin sektor. I slutet av 2010 framgick det emellertid att den finansiering som ordförandeskapet beviljats från Nordiska ministerrådet sannolikt inte skulle tilldelas social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde i den omfattning den gjorde under det förra ordförandeskapet år 2007. Ur social- och hälsovårdsministeriets synvinkel är det emellertid positivt att ministerrådet för jämställdhets klimatförändringsrelaterade projekt fick bra med stöd från ordförandeskapsårets budget. Finansieringen från ordförandeskapsbudgeten var en absolut nödvändighet för genomförandet av projektet eftersom det inte finns så mycket resurser inom sektorn.

4. Erfarenheter av ordförandeskapsarbetet 2011 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

4.1. Förberedelserna inför perioden

Svaren nedan från enkäten presenteras i antal i figuren (alla som fick enkäten) och i procent under figuren (de som besvarat frågan). Alla har alltså inte svarat på alla frågor. Efter statistiken analyseras de öppna svaren på frågan och några svar presenteras. Observeras bör att det av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområdes och ministeriets samarbetspartners svarsprocentfördelning inte framgår att största delen av de svarande är verksamma inom social- och hälsovårdssektorn och att andelen av de svarande verksamma inom jämställdhetssektorn är klart mindre. Inom jämställdhetspolitiken finns inte heller på samma sätt i Finland egna förvaltningsmyndigheter och –verk som inom social- och hälsovårdspolitiken, vilket medför vissa utmaningar när det gäller tolkningen av resultaten.

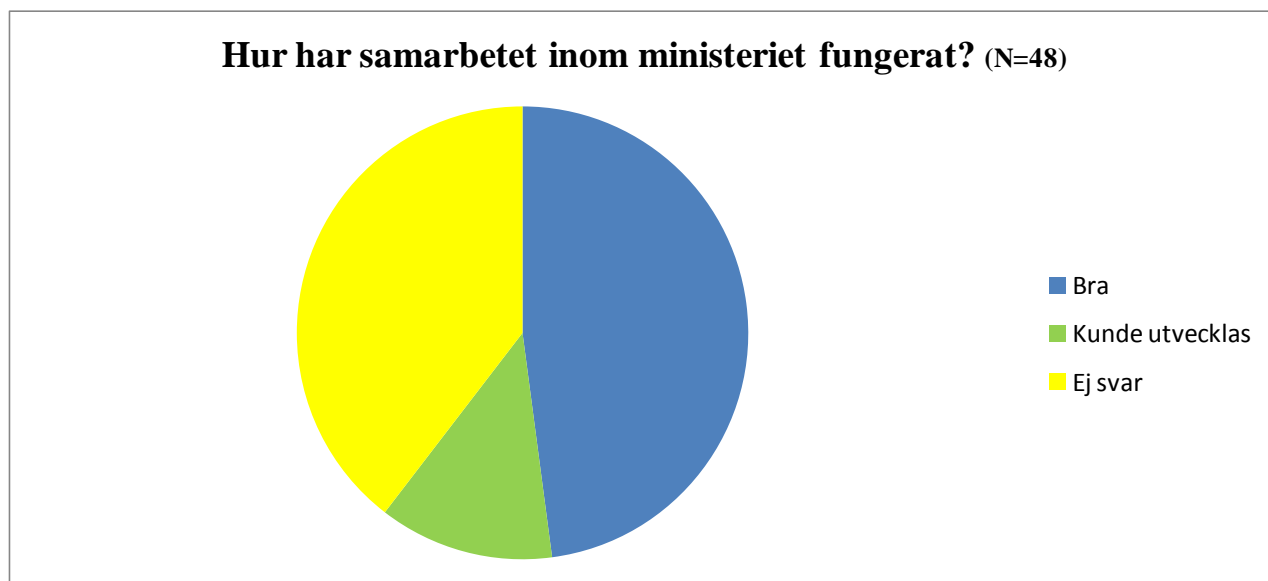
Figur 2. Hur tycker du att förberedelserna inför perioden gick?

På frågan hur man tycker att förberedelserna inför ordförandeskapsperioden 2011 gick var en klar majoritet (80 %) av dem som svarade på frågan (46 svar) av den åsikten att förberedelserna gick bra. De svarande från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartner lyfter bland annat fram den öppna diskussions- och informationsgången samt det goda samarbetet som förklaring till varför ordförandeskapsperiodens förberedelser förlöpt väl. De som ansåg att ordförandeskapsperiodens förberedelser inte förlöpt väl lyfte fram försenade beslut från sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet, oklara mål (nationella, allmänna för ordförandeskapsperioden, sektorvisa, finansiella) samt otillräckliga personresurser och ekonomiska resurser som orsaker.

"Social- och hälsovårdsministeriets interna beredning har varit bra, hängiven och entusiastisk."

"Det vore bra att börja med förberedelserna inför nästa ordförandeskapsperiod i god tid och försäkra sig om personalresurser och förvaltningsområdets stöd till bägge sektorer som social- och hälsovårdsministeriet koordinerar."

4.2. Samarbetet inom social- och hälsovårdsministeriet

Figur 3. Hur har samarbetet inom ministeriet fungerat?

På frågan hur man tycker att samarbetet inom ministeriet fungerat under ordförandeskapsperioden 2011 var en klar majoritet (79 %) av dem som svarade på frågan (29 svar) av den åsikten att samarbetet fungerat bra. De som ändå ansåg att samarbetet kunde utvecklas angav bland annat sektorområdenas (som t.ex. jämställdhets- och social- och hälsovårdsområdets) olika ställning och oklara spelregler inom ministeriet som föremål för utveckling.

4.3. Åsikter av förvaltningsområdets tjänstemän och inom ministeriets ledning om förberedelserna och periodens arbete

I intervjuomgången intervjuades de tjänstemän på social- och hälsovårdsministeriet och inom ministeriets förvaltningsområde som mest hade kommit i kontakt med ordförandeskapsverksamheten och det nordiska samarbetet. Ministeriets ledning intervjuades också om ordförandeskapsperioden och det nordiska samarbetet.

Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om förberedelserna och periodens arbete samt samarbetet inom förvaltningsområdet

De tjänstemän på social- och hälsovårdsministeriet och inom ministeriets förvaltningsområde som mest har kommit i kontakt med ordförandeskapet och det nordiska samarbetet intervjuades om vad de minns av förberedelserna inför ordförandeskapsperioden 2011 och om förberedelserna var tillräckliga/bra eller om de var otillräckliga och om de har dåliga erfarenheter av dem. Tjänstemännen lyfte fram resursbrister och resursoklarheter som sänkte ambitionsnivån samt försenade beslut från sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet och Nordiska ministerrådet, t.ex. gällande budgeten och ordförandeskapsteman, som exempel på dåliga erfarenheter av förberedelserna. Likaså fanns det missnöje med utrikesministeriets kritiska inställning till en del av social- och hälsovårdsministeriets projektansökningar. Tjänstemännen nämnde bland annat teamarbetet och koordinationen på social- och hälsovårdsministeriet som positiva exempel på förberedelsearbetet, liksom ett gott samarbete inom förvaltningsområdet.

"Utmaningar orsakades av: att ordförandeskapsprojektens finansieringsbeslut dröjde, tidvis personalresurserna och personalomsättningen."

”Under kommande ordförandeskapsperioder måste beslut om anslag fås i tid.”

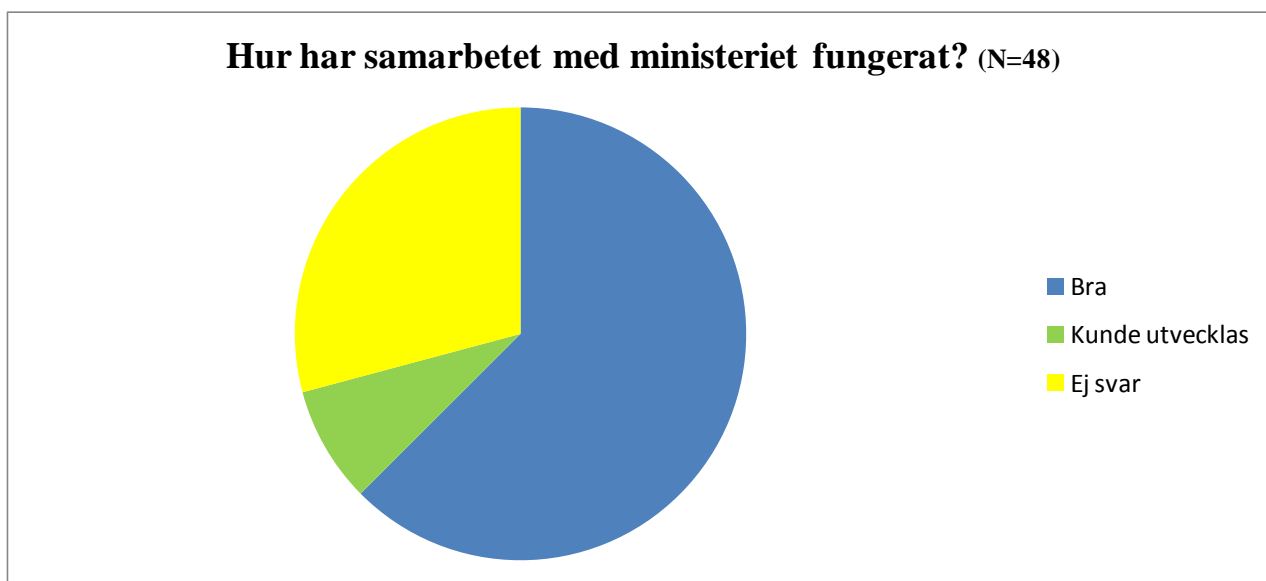
”Samarbetet med förvaltningsområdets institutioner (Institutet för hälsa och välfärd, Arbetshälsoinstitutet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira) förlöpte väl.”

Informeringsavdelningen

Social- och hälsovårdsministeriets ledning intervjuades om hur de informerats om ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet inom social- och hälsovårdsministeriet. Ledningen var nöjd med informationen som de bland annat fått från tjänstemän eller team för nordiskt samarbete på den egna avdelningen eller enheten. Ordförandeskapet hade också tagits upp redan i verksamhetsplaner för 2010 på ledningsgruppsmöten och på ministeriets intranetsida.

5. Erfarenheter av intressegruppssamarbetet

5.1. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om samarbetet med ministeriet

Figur 4. Hur tycker du att samarbetet med ministeriet har fungerat?

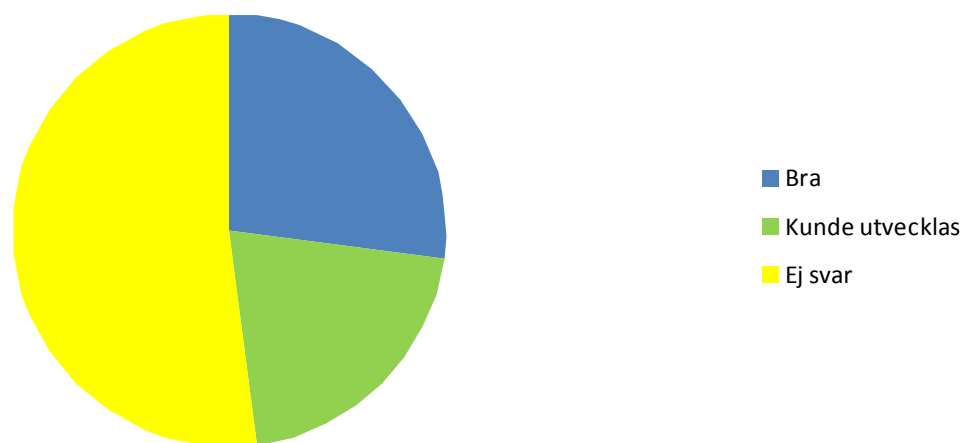
På frågan hur man tycker att samarbetet med ministeriet fungerat under ordförandeskapsperioden 2011 var en mycket klar majoritet (88 %) av dem som besvarat frågan (34 svar) av den åsikten att samarbetet fungerat bra. Dock fanns det också utvecklingsförslag när det gällde samarbetet med ministeriet. Man önskade bland annat ett smidigare samarbete och en klarare struktur samt mera resurser för samarbetet.

"Ministeriet bör skapa klarhet i sitt mål med Nordiska ministerrådssamarbetet, skapa en struktur för samarbetet och avsätta resurser för verksamheten enligt detta."

5.2. Samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) vid utrikesministeriet

Åsikter om samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) vid utrikesministeriet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete

Hur har samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet fungerat? (N=48)

Figur 5. Hur anser du att samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet fungerat?

På frågan hur man tycker att samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet fungerat under ordförandeskapsperioden 2011 var nästa lika många (57 %) av dem som svarat på frågan (23 svar) av den åsikten att samarbetet fungerat bra, som de som ansåg att samarbetet kunde utvecklas (43 %). Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområdes och ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete ansåg att samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet i sig hade fungerat bra men att det kunde utvecklas bland annat genom att förbättra informationsgången och öppenheten. Man ansåg att sekretariatet alltför självständigt använt budgetmakt på social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde och beslutat vilka av projekten som skulle finansieras. Social- och hälsovårdsministeriet hade svårt att planera budget och innehåll i sitt ordförandeskapsprogram på grund av denna brist på dialog och budgetinsyn.

"Mer dialog, gemensam planering och genomskinlighet (speciellt gällande ordförandeskapsperiodens budget)."

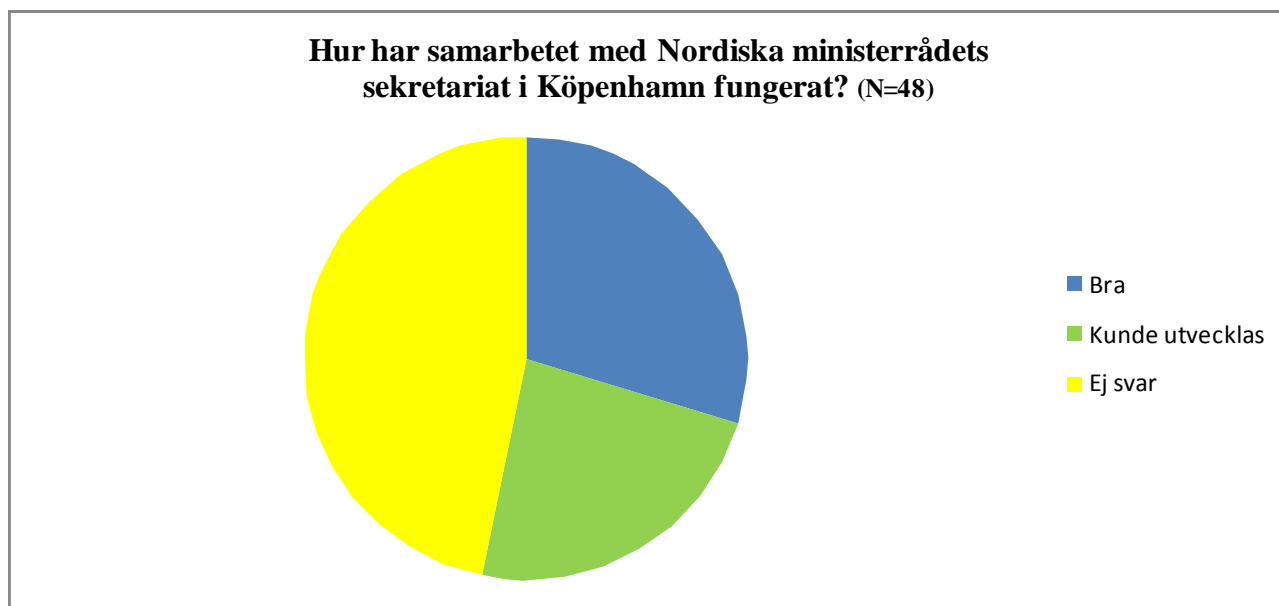
Åsikter av förvaltningsområdets tjänstemän om samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) vid utrikesministeriet

I intervjuerna med förvaltningsområdets tjänstemän efterlyste tjänstemännen bland annat ett bredare samarbete och öppenhet när det gäller beredning av vissa gemensamma nationella ståndpunkter som gäller alla sektorer då de ombads beskriva vilken roll sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet haft i förberedelserna. Man ansåg att sekretariatet kunde ha varit mer intresserat av sektorarbetet. Den stora personalomsättningen vid sekretariatet just innan ordförandeskapsperioden inleddes fick också kritik. Som ett led i förberedelserna ordnade sekretariatet en retreat för ministeriernas tjänstemän just innan ordförandeskapet inleddes vilket fick ett positivt omnämnande.

"Sektorministerierna borde ha getts en egen budget."

5.3. Samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn

Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn

Figur 6. Hur anser du att samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn fungerat?

På frågan hur man tycker att samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn fungerat under ordförandeskapsperioden 2011 var nästan lika många (58 %) av dem som besvarat frågan (26 svar) av den åsikten att samarbetet fungerat bra, som de som ansåg att samarbetet kunde utvecklas (42 %). Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners lyfte när det gäller samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn fram personbyten inom sekretariatet som ett hinder för kontinuitet i samarbetet. Oklarheter med ansvarsfördelningen mellan sekretariatet och ordförandeskapslandet lyftes också fram. Som ordförandeskapsland borde Finland ha fått föra fram mer egna idéer och diskussionsämnen på agendan än man nu fick tillfälle till tyckte man. Sektorerna behandlades inte lika med avseende på stöd och resurser och motstridiga direktiv orsakade huvudbry. Utvecklingen av arbetsmetoderna och informationsutbytet på Nordiska ministerrådets sekretariat borde enligt besvararna utvecklas även i fortsättningen.

"Utvecklingspotential finns i öppenheten samt bland annat i fastställandet av ansvarsinstanserna."

"Genom trojkaarbetet förbättrades synergien mellan ordförandeskapslandet och sekretariatet."

Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn

I intervjuerna med förvaltningsrådets tjänstemän om rollen för Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn under förberedelserna av perioden ansåg tjänstemännen att sekretariatet inte haft så betydande roll. Som ett stort problem lyfte man fram oklarheten i rollfördelningen mellan sekretariatet och ordförandeskapslandet. Man hade önskat att ordförandeskapslandets agenda skulle fått mera gehör. Det fanns också olika synsätt mellan sektorerna och de olika rådgivarna och man upplevde att förhållningssätten varierar från år till år. Dock fick sekretariatet också tack för ett bättre samarbete denna period än förra ordförandeskapsperioden inom social- och hälsovårdsområdet.

När det gäller rollen för Nordiska ministerrådets sekretariat och samarbetet med sekretariatet under själva ordförandeskapsåret upplevde förvaltningsrådets tjänstemän att man serverades en alltför

färdig agenda från sekretariatet. En del av svararna ansåg att man på sekretariatet hade ansett att ordförandeskapslandets roll endast är ceremoniell, men samtidigt avkrävt ordförandeskapslandet mer ansvarstagande. Ansvars- och arbetsfördelningen var således oklar och Finlands förslag till förnyade arbetsmetoder och informationsförmedling stötte till en början på motstånd. Samarbetet med informationsavdelningen fick dock ett positivt omnämnande, fast man ansåg att arbetet med informationsförnyelserna avstannat något då personbyten skett inom sekretariatet.

5.4. Åsikter av förvaltningsområdets tjänstemän om samarbetet med övriga samnordiska institutioner

Förvaltningsområdets tjänstemän tillfrågades också om övriga samnordiska institutioners deltagande i förberedelserna och samarbetet med dessa under ordförandeskapsåret. Gällande förberedelserna inför ett ordförandeskapsår påpekades det att de samnordiska institutionerna ofta har andra tidtabeller i verksamheten som måste iakttas och ofta vill planera verksamheten mycket längre på förhand än vid den tidpunkten man börjar förbereda ett ordförandeskapsår. Därför kan institutionerna ha svårt att alltid hinna reagera på ett ordförandeskapslands önskemål. Ändå skulle tjänstemännen vilja se mer av de samnordiska institutionerna i samband med förberedelserna. Samarbetet under perioden fick mestadels positiva omdömen och Nordens välfärdscenter (NVC), Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV), Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK), Nordiska Institutionen för Vidareutbildning inom Arbetsmiljöområdet (NIVA) och Nordiska handikappolitiska rådet (NHR) hade deltagit mer eller mindre omfattande i ordförandeskapsarbetet och konferensarrangemang.

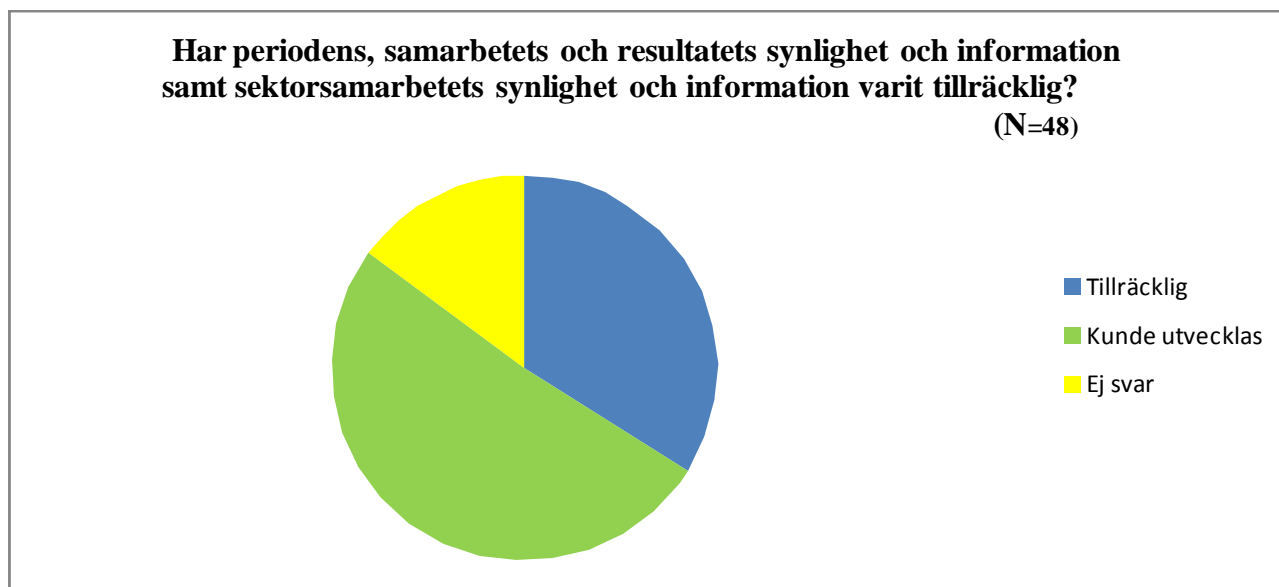
"De samnordiska institutionerna deltog mer i ordförandeskapsperiodens arrangemang än år 2007, vilket är positivt och något som borde eftersträvas även i fortsättningen."

"Institutionerna borde fås med redan i inledningskedet av ordförandeskapsperiodens planering."

6. Erfarenheter av ordförandeskapets synlighet och kommunikation

6.1. Har det nordiska samarbetet och resultaten inom sektorn fått tillräckligt med synlighet under ordförandeskapsperioden?

Figur 7. Vad anser du om periodens, samarbetets och resultatets synlighet och information? Har det nordiska samarbetet inom sektorn fått tillräckligt med synlighet?

På frågan vad man anser om periodens, samarbetets och resultatets synlighet och information och om det nordiska samarbetet inom sektorn fått tillräckligt med synlighet under ordförandeskapsperioden 2011 var drygt hälften (59 %) av dem som besvarat frågan (41 svar) av den åsikten att synligheten och informationen kunde ha utvecklats. 41% ansåg att synligheten och informationen varit tillräcklig. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners ansåg att synligheten och informationen har varit tillräcklig till exempel med avseende på sektorns huvudevenemang under ordförandeskapsåret. Familjecentralspublikationen som sektorn publicerade under året väckte också mycket uppmärksamhet. Man hade dock önskat mer synlighet överlag i medierna, fast man medgav att nordiskt samarbete inte nödvändigtvis attraherar medierna, samt information till den breda allmänheten och samarbetsparterna. Till exempel Twitter och Facebook kunde ha använts mer tyckte man samt branschens egna tidningar för artiklar om ordförandeskapsårets evenemang. Resultaten av samarbetet borde marknadsföras mer och även förvaltningens egna tjänstemän borde informeras bättre om nordiskt samarbete.

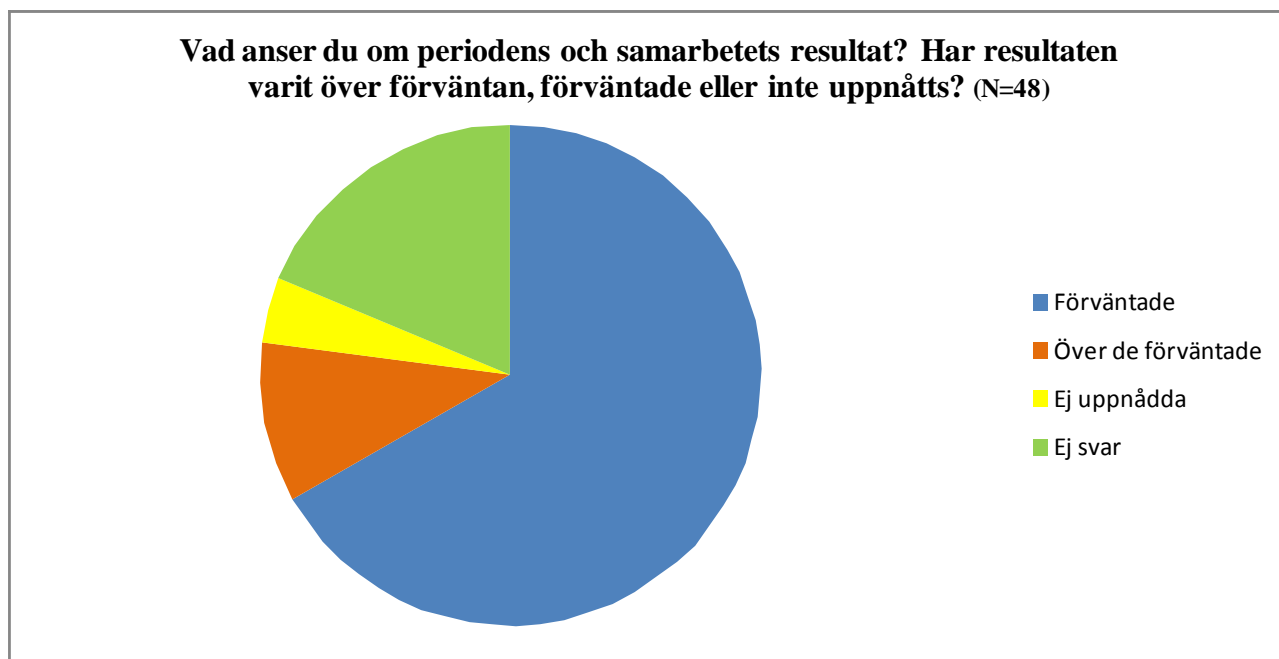
"Informationen var aktiv. Användningen av sociala medier (t.ex. facebook och twitter) kunde dock ha effektiverat kommunikationen."

6.2. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets ledning om hur ordförandeskapsperioden har syns i ministeriets verksamhet under året

Åsikterna inom social- och hälsovårdsministeriets ledning om hur ordförandeskapsperioden har syns i ministeriets arbete under året varierade till exempel med avseende på den egna avdelningens deltagande i arbetet. En del av ledningen hade varit mycket sysselsatt med ministermöten och konferenser, medan andra mest hört om evenemang och samarbete från "de redan invigda". Man hade dock läst om evenemang som presenterats på ministeriets webbplats och intranet.

7. Erfarenheter av ordförandeskapsperiodens resultat

7.1. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om ordförandeskapsperiodens och samarbetets resultat

Figur 8. Vad anser du om resultatet för perioden och samarbetet? Har man åstadkommit mer eller mindre än vad som planerats, eller just det som planerades?

På frågan vad man anser om periodens och samarbetets resultat samt om man har man åstadkommit mer eller mindre än vad som planerats, eller just det som planerades under ordförandeskapsperioden var nästan alla av dem som besvarade frågan (39 svar) av den åsikten att man åstadkommit precis det som planerats (82 %). Tretton procent av de svarande tyckte att resultaten har varit över förväntan medan bara 5 procent ansåg att resultaten inte har uppnåtts. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners var således i huvudsak nöjda med periodens och samarbetets resultat och ansåg att resultaten motsvarade vad som planerats. Alldeles särskilt nöjd med resultaten var de som ansåg att resultaten överskridit förväntan då t.ex. ett nordiskt nätverk uppstått vars verksamhet får en fortsättning, för att man fått mycket god feedback, för att saker på Finlands agenda, såsom t.ex. välfärdsmodell- och familjecentralsdiskussionen, fått en fortsättning samt för att utvecklingen av arbetsmetoderna avhandlats. Resultaten hade inte uppnåtts beträffande äldrenätverket och jämställdhetsområdets närområdessamarbete.

7.2. Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om ordförandeskapsperiodens resultat, deras synlighet samt fortsättningen för Finlands initiativ

Förvaltningsområdets tjänstemän intervjuades också om ordförandeskapsperiodens mål, om de var realistiska och om de ansåg att målen uppnåddes. De allra flesta ansåg att målen hade uppnåtts bra eller ganska bra och att de var realistiska. Mål som hade uppnåtts var bland annat utveckling av arbetsmetoder, välfärdsmodelltematiken som lyftes fram och får fortsättning under Norges ordförandeskap, en öppning av diskussionen om hållbar utveckling, en kunskapsportal om klimatförändring och kön samt en utveckling av informationsgången. Gränshindren fick åter god synlighet.

Tjänstemännen skulle också svara på frågan om man i tillräcklig grad fick fram viktiga frågor för Finland på agendan och några ansåg att Finland fick det men många kommenterade språkfrågan som

något som Finland inte fick fram tillräckligt. Några upplevde till och med en negativ inställning till finskan.

På frågan vilken nytta Finland hade av ordförandeskapsperioden svarade tjänstemännen att det nordiska samarbetet stimulerades och intensifierades när man fick med nya experter i arbetet. Tjänstemännen ansåg att informationsutbyte i aktuella frågor är mycket viktigt.

På frågan om tjänstemännen anser att Finlands initiativ har fått en fortsättning under kommande ordförandeskap svarade de flesta jakande. Den nordiska välfärdsmodellen är exempelvis Norges ordförandeskapstema, utvecklingen av välfärdsmodellen är tema för ett parallellenemang till Rio+20 konferensen sommaren 2012 och kvalitetsindikatorarbetet får en fortsättning.

”Vi klarade oss med hedern i behåll. Vi fick till stånd några strukturella förändringar, kvaliteten på ÅK-S mötena höjdes säkert och med nästa ordförande Norge har flera betydande nya teman framförts.”

”Ordförandeskapsperiodens övergripande tema, klimatförändringen, syntes relativt lite inom våra sektorprogram, närmast bara på jämställdhetssidan. Social- och hälsovårdssektorns problem var, att ÅK-S mötenas agendor var fulla med initiativ som ärvt från tidigare år.”

7.3. Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets ledning om ordförandeskapets nytta för ministeriet

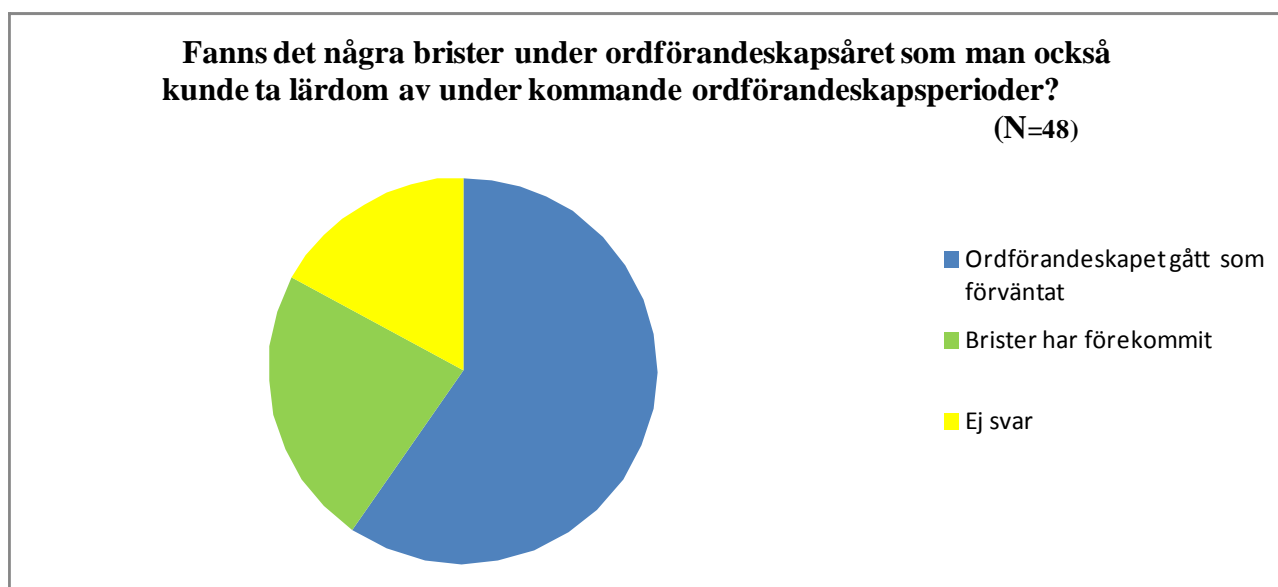
Social- och hälsovårdsministeriets ledning tillfrågades om deras åsikt om ordförandeskapets nytta för ministeriet. Vissa svarade att ordförandeskapet och samarbetet har en klar roll och nytta för ministeriet, medan andra hade svårare att peka på någon annan klar nytta än nytta för de ”redan invigda” eller nytta i form av ökat nätverkande. Överlag ansågs dock samarbetet som nyttigt då det också är en del av Finlands officiella utrikespolitik, där ministeriet bör vara med och påverka. Dessutom nämndes bland svaren att social- och hälsovårdsministeriet detta ordförandeskap har varit med och påverkat reformerna inom kommunikationen inom Nordiska ministerrådet och ministerrådets avdelning för kunskap och välfärd.

”Utan vidare till nytta, i jämställdhetsfrågorna har det nordiska samarbetet tydligt en viktig roll och något att erbjuda både för oss och för de andra nordiska länderna.”

8. Erfarenheter av ordförandeskapsperiodens utmaningar och problem

8.1. Brister under ordförandeskapsåret och vad man kan ta lärdom av

Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om brister och lärdomar

Figur 9. Fanns det några brister under ordförandeskapsåret som man också kunde ta lärdom av under kommande ordförandeskapsperioder?

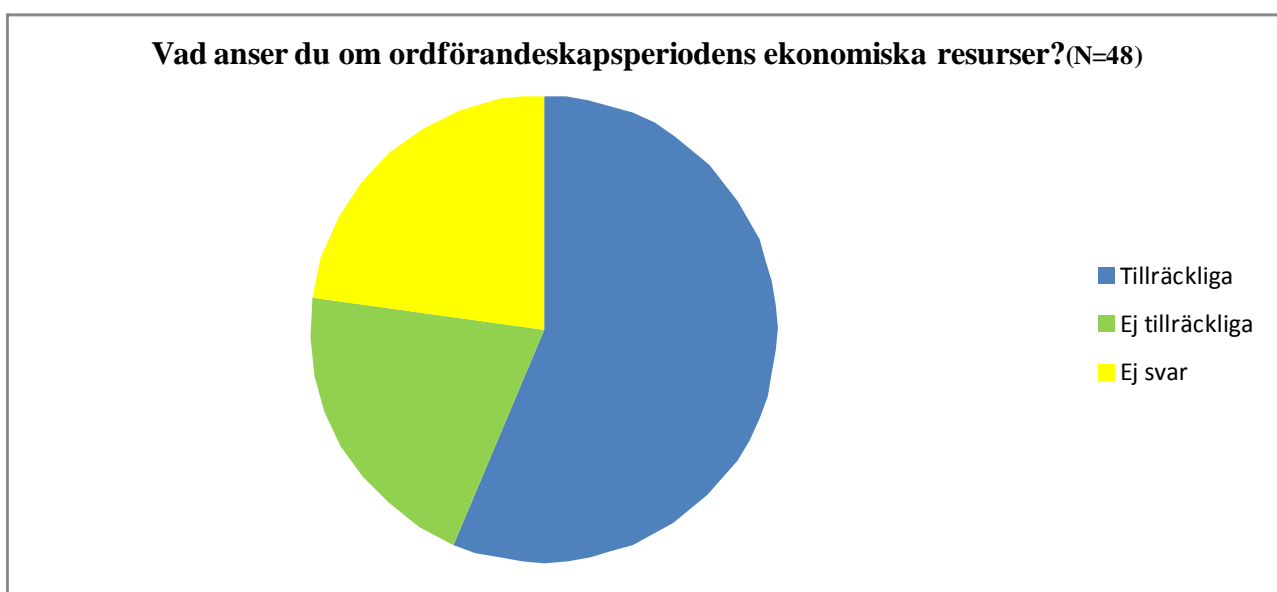
På frågan om man anser att det förekom brister under ordförandeskapsperioden 2011 som man kan ta lärdom av under kommande ordförandeskapsperioder svarade en majoritet (73 %) av dem som svarade (40 svar) att ordförandeskapet gått som förväntat. Dock ansåg även 28 procent av svarandena att det förekommit brister under ordförandeskapet. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners nämnde bland annat följande brister i ordförandeskapsarbetet: brist på framförhållning och långsiktighet, brist på stöd från Nordiska ministerrådet, alla instanser var inte med i förberedelserna, oklar finansiering under lång tid samt finansieringsbeslut som kom för sent. Man kommenterade också Ålands, Färöarnas och Grönlands deltagande i ordförandeskapsarbetet som varit föga.

De svarande ansåg att man i kommande ordförandeskapsperioder dock kan ta lärdom av dessa brister genom att bland annat hålla s.k. trojkamöten inför tjänstemannakommittémötena, planera och organisera så tidigt som möjligt och i möjligast breda nätverk samt försäkra sig om att sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet står för samma linjedragningar som det egna ministeriet och uppmuntra Åland, Färöarna och Grönland att delta aktivt i arbetet. Man bör också ha en klar principdiskussion inom ministeriet om resurs- och ansvarsfördelning och precisera spelregler för sektorn samt på ministerrådsnivå, dvs. vad förväntas av ordförandeskapslandet, hur deltar de andra länderna, vilken är arbetsfördelningen mellan ministerrådets sekretariat och ordförandeskapslandet, hur ska man inkludera nationell politik och hur ska samarbetet idkas nationellt. Resursramarna bör också vara klara i god tid. Dessutom bör de tjänstemän som vidtalas att arbeta med en ordförandeskapsperiod helst vara genuint intresserade och entusiastiska inför nordiskt samarbete och det bör anställas en koordinator enkom för ordförandeskapsårsarbetet. Man bör sträva till att synligheten i medierna ska öka, speciellt i branschens tidningar.

Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om årets problem och utmaningar samt lösningsförslag

Förvaltningsområdets tjänstemän tillfrågades också om sina tankar kring ordförandeskapsårets problem och hur man kunde ha löst dessa. Tjänstemännen ansåg att det kunde vara fler rådgivare vid Nordiska ministerrådet för jämställdhetssektorn så att personbyten inte orsakar stopp i förberedelserna och själva arbetet. När det gäller den oklara och ogenomskinliga budgeteringen kunde ett förslag vara att ministerierna skulle få egna rambudgeter redan i det skedet då man börjar göra programmet. På detta sätt skulle man undvika det onödiga projektplaneringsarbete som nu gjordes inför 2011 då finansieringen fastslogs först efter att ordförandeskapet redan börjat. Man upplevde att sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet kunde ha samarbetat mera med social- och hälsovårdsministeriet då det gäller vilka projekt som skulle få finansiering. Resurs- och arbetsfördelningen inom ministeriet bör också diskuteras noggrant.

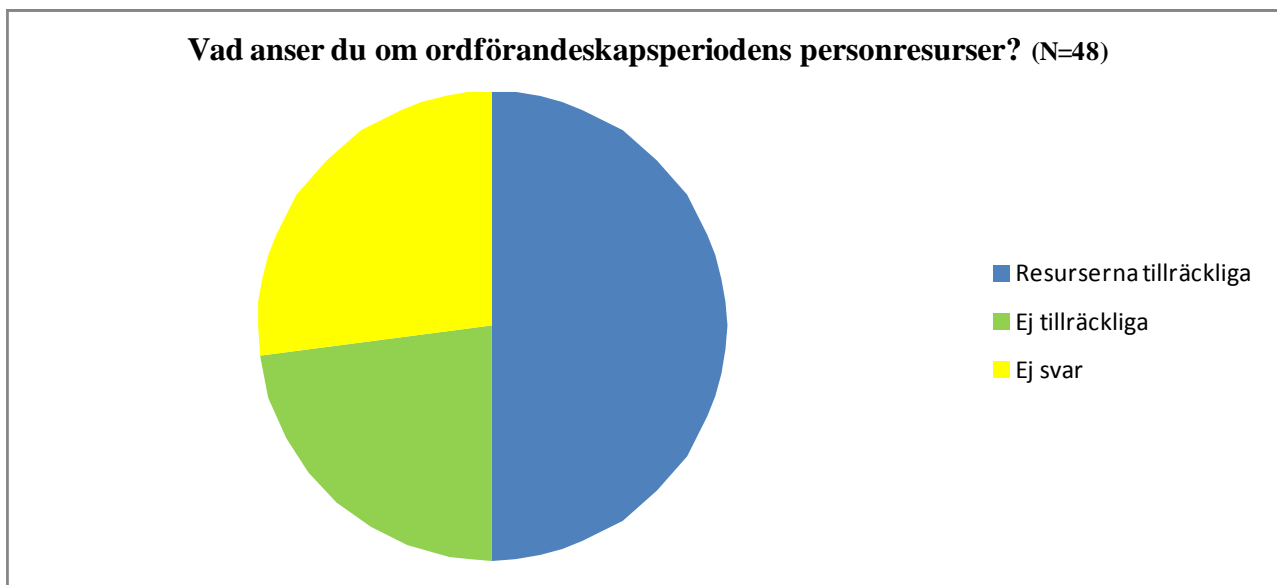
8.2. Ekonomiska resurser

Figur 10. Vad anser du om ordförandeskapsperiodens ekonomiska resurser?

På frågan vad man anser om periodens ekonomiska resurser var en majoritet (73 %) av dem som besvarade frågan (37 svar) av den åsikten att de ekonomiska resurserna har varit tillräckliga. Nästan en tredjedel (27 %) ansåg dock också att de ekonomiska resurserna inte varit tillräckliga. De från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners som inte tyckte att de ekonomiska resurserna var tillräckliga påpekade att målen för perioden därför inte heller kunde ställas för högt och att alla viktiga och goda projekt inte kunde genomföras. Den ekonomiska osäkerheten försvårade också planeringen av verksamheten inför perioden.

8.3. Personresurser

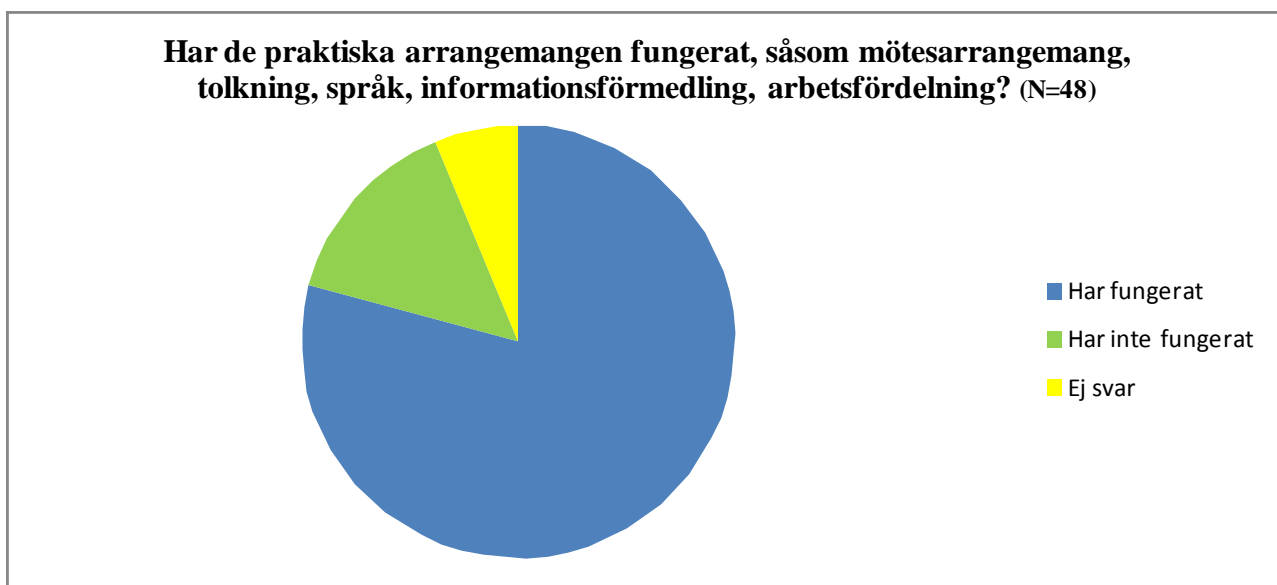

Figur 11. Vad anser du om ordförandeskapsperiodens personresurser?

På frågan om man anser att periodens personresurser varit tillräckliga var en majoritet (69 %) av dem som besvarade frågan (35 svar) av den åsikten att personresurserna har varit tillräckliga. Drygt en tredjedel av svarandena (31 %) ansåg dock också att personresurserna inte varit tillräckliga. De av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners som ansåg att personresurserna inte var tillräckliga beskrev att de delvis hade blivit tvungna att själva utföra ordförandeskapsarbete utanför arbetstid därför att det inte fanns hjälp att få. Man blev också tvungen att prioritera bland uppgifterna och det saknades långsiktighet på grund av bristen på personresurser.

8.4. Praktiska arrangemang

Åsikter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och av ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete om de praktiska arrangemangen

Figur 12. Har de praktiska arrangemangen fungerat, såsom mötesarrangemang, tolkning, språk, informationsförmedling, arbetsfördelning?

På frågan om man anser att de praktiska arrangemangen, såsom mötesarrangemang, tolkning, språk, informationsförmedling och arbetsfördelning, fungerat väl eller ej ansåg det stora flertalet (84 %) av dem som bevarade frågan (45 svar) att de praktiska arrangemangen har fungerat väl. Vissa (16 %) ansåg dock att det funnits brister i de praktiska arrangemangen. De allra flesta av de svarande från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners som hade något att anmärka på de praktiska arrangemangen nämnde bristen på tolkning och oklarheter då det gäller språk. Skandinaviskan orsakar svårigheter för de finländska tjänstemännen och hindrar även andra länder från att delta i evenemangen. Den oklara arbetsfördelningen hade också orsakat en del huvudbry. Hanaholmens kulturcentrum för Sverige och Finland fick ett positivt omnämnande som god samarbetspart.

Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om de praktiska arrangemangen

Förvaltningsområdets tjänstemän fick frågan hur de upplever att de praktiska arrangemangen har fungerat under ordförandeskapet, såsom mötestekniken, sekreteraresurserna, tolkningen, informationsförmedlingen och bespisningen i och med att det rekommenderades att man ska satsa på Ny Nordisk Mat (se kapitel 3.2.5) under ordförandeskapsårets möten. I huvudsak var tjänstemännen nöjda och tyckte att arrangemangen fungerat bra. Det var dock mycket arbete även med det praktiska och mer sekreterarasistans skulle utan tvekan behövs. Nordiska ministerrådets tolkar ansågs vara erfarna och flexibla, men när det gäller själva tolkningstekniken borde den alltid kunna beställas av en så erfaren firma som möjligt. Likaså borde man tänka på att möten på ministernivå bör ordnas i utrymmen där man i alla fall har någon erfarenhet av möten på sådan nivå. Samtidigt bör utrymmena givetvis ge mötet den värdighet det förtjänar. Till exempel välfärdskonferensen kunde ha ordnats i mer festliga utrymmen på grund av konferensens storlek och eftersom det var ett mycket viktigt evenemang för ordförandeskapsåret.

Förvaltningsområdets tjänstemäns åsikter om språkutmaningarna

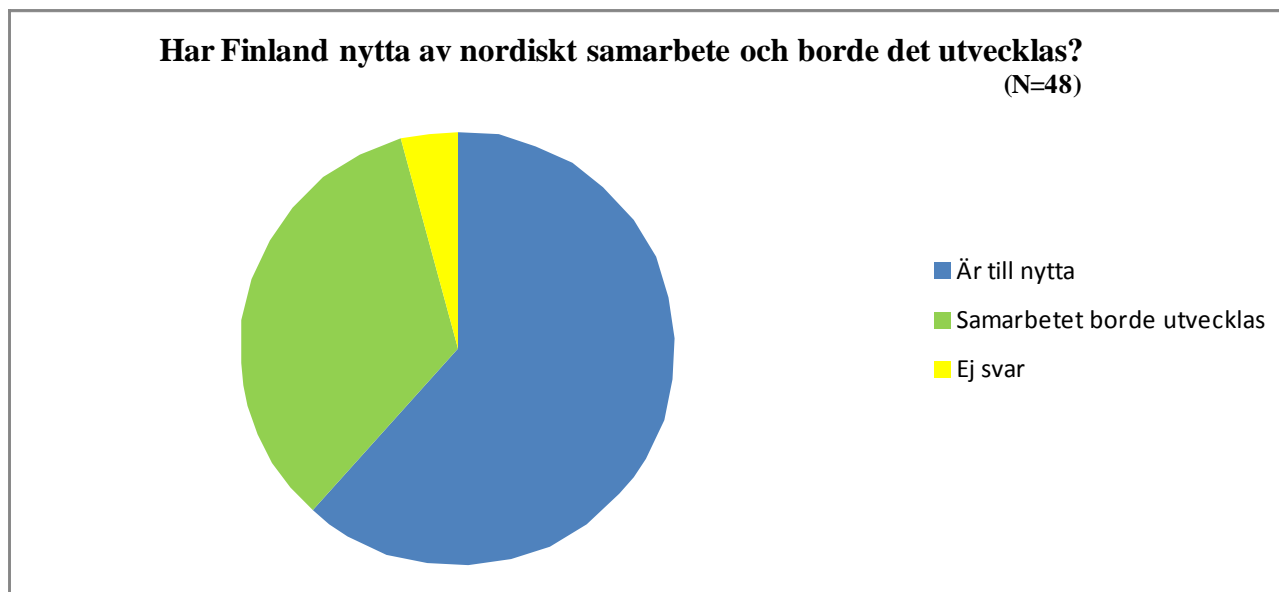
Tjänstemännen ombads också svara på vad de anser om språkfrågan i det nordiska samarbetet och hur man kunde lösa eventuella utmaningar som föranletts av språket. Tjänstemännen ansåg att det är en evig fråga som också blir svårare och svårare att lösa. Så länge man i huvudsak bara får använda sig av skandinaviska och så länge det talas danska och norska utgör detta ett stort hinder för Finlands deltagande i det nordiska samarbetet och minskar intresset för nordiskt samarbete bland den finländska befolkningen. Experter och unga kan också vara svåra att få med på grund av detta språk dilemma. Lösningen på detta är antingen att använda tolkning i större utsträckning eller att det alltid ska gå att använda engelska vid möten och i handlingar. Publikationer borde också i huvudsak uppgöras på engelska.

”Språkfrågan är för finskspråkiga finländare en stor utmaning och minskar absolut intresset för och betydelsen av det nordiska samarbetet i Finland.”

”Man borde på samarbetsminister- och regeringsnivå finna en lösning på om man antingen ska öka tolkningen eller övergå till engelska.”

9. Tankar om nordiskt samarbete

9.1. Är det nordiska samarbetet till nytta för Finland och hur borde det utvecklas?

Figur 13. Har Finland nytta av nordiskt samarbete? Borde det utvecklas och hur?

På frågan om man anser att Finland har nytta av nordiskt samarbete eller om nyttan kunde vara större och samarbetet borde utvecklas svarade 65 procent av dem som besvarade frågan (46 svar) att samarbetet är till nytta för Finland. Att nyttan kunde vara större och samarbetet borde utvecklas ansåg även 35 procent. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners omnämnde mervärdet när det gällde det nordiska samarbetet. Vissa ansåg att mervärdet hela tiden måste övervägas, om t.ex. skattebetalarna har någon nytta av samarbetet. Andra ansåg att det nordiska samarbetet utan vidare för nytta med sig i form av kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt nätverkande. Det lönar sig för Finland att hålla sig bland de nordiska länderna för att kunna byta erfarenheter och jämföra våra liknande system inom hälso- och välfärdssektorn samt för att det nordiska samarbetet nu upplever en renässans i och med förändringarna i det europeiska samarbetet. Det vore också viktigt att få med de andra länderna kring Östersjön i samarbetet.

Likaså vore det viktigt med långsiktiga projekt som också kunde få synlighet i övriga Europa. Exempelvis den nordiska välfärdsmodellen och forskningsresultat från Norden förtjänar att marknadsföras även globalt. Familjecentralskonceptet som Finland vidareutvecklat och marknadsfört har väckt intresse såväl i Norden som utanför.

Många av dem som ansåg att nyttan kunde vara större och att samarbetet borde utvecklas nämnde språket och att språket inte borde utgöra grund för det nordiska samarbetet utan sakkännedom inom ifrågavarande sektorer. Som det är nu gör svårigheterna att förstå danska och norska det svårt för de finska tjänstemännen att göra en expertinsats på hög nivå i nordiskt projekt- och arbetsgruppsarbete. Åter igen nämndes här användningen av engelska som ett sätt att göra det möjligt för finländarna och isländarna att delta på ett jämbördigt sätt i det mycket värdefulla samarbetet. Det föreslogs att gemensamma temadiskussioner kunde hållas med jämna mellanrum för att hitta en nordisk ståndpunkt angående ärenden på europeiska och internationella agendor. Det fanns också önskemål om ett mer långsiktigt och genomskinnligt samarbete för att minska byråkratin.

”Men nog finns det också utvecklingspotential. Det är för mycket seminarieverksamhet. Det är svårt att få folk från övriga Norden att komma på seminarierna. Det borde finnas fler långsiktiga påverkningsprojekt genom vilka man skulle få synlighet även i Europa.”

”Det nordiska samarbetet har oavsett språk ett kulturellt, samhälleligt och dylikt egenvärde, och det är mycket synd om språkpolitiken i praktiken ur finländarnas synvinkel gör ett vettigt samarbete omöjligt. Inom mitt eget samarbetsnätverk använder vi engelska som arbetspråk och detta ger alla (inklusive isländarna och finländarna) en jämbördig möjlighet att delta i det mycket värdefulla arbetet.”

9.2. Övriga kommentarer av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners för nordiskt samarbete

På den öppna frågan ”övriga kommentarer” framförde tjänstemännen från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och ministeriets samarbetspartners åter språkfrågan som ett hinder för samarbetet och föreslog användningen av engelskan. Man påpekade bland annat att unga experter hellre använder engelska och vill ha mer växelverkan på engelska än på skandinaviska. Samtidigt fick det nordiska samarbetet många positiva omnämmanden och man ansåg att det måste vidareutvecklas och stödas eftersom det vidgar vyerna för sakkunniga i deras professionella utveckling och breddar det nationella perspektivet. Rapporteringen inom det nordiska samarbetet bör dock effektiveras och synligheten ökas.

Det så kallade trojkasamarbetet där ordförandeskapsländerna träffas för att förbereda tjänstemannamöten och ordförandeskap tyckte man var nyttigt, och speciellt i sammansättningen där det nuvarande, följande och tidigare ordförandeskapslandets tjänstemän möts.

9.3. Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om det nordiska samarbetet överlag i sektorn

Förvaltningsområdets tjänstemän fick frågan vad de anser om det nordiska samarbetet överlag i sektorn. De ansåg att samarbetet är mycket viktigt och intressant samt att det finns en stor outnyttjad potential i samarbetet. Om samarbetet dock, närmast på grund av språkliga skäl, ser ut att bli alltför ”mittskandinaviskt”, bör Finland allvarligt överväga sina insatser i samarbetet. En del av entusiasmen kan också ha avklingat på grund av resursbristerna och oklarheterna i strukturerna för samarbetet, i synnerhet då det jämförs med EU-samarbetets strukturerade natur. En viss motsättning ligger i att man samtidigt vill prioritera, fokusera och idka mer politiskt relevant samarbete samtidigt som det verkar som om det tidvis är det tekniska samarbetet i form av projekt på gräsrotsnivå som ger den största nyttan.

10. Slutsatser, rekommendationer och samarbetet i framtiden

10.1. Åsikt av förvaltningsområdets tjänstemän och inom ministeriets ledning om förberedelser av kommande ordförandeskapsperiod och om nordiskt samarbete i framtiden

Åsikter av tjänstemän inom förvaltningsområdet om kommande ordförandeskapsperiod, nordiskt samarbete och samnordiska institutioner

Förvaltningsområdets tjänstemän intervjuades om hur man borde förbereda sig inför följande ordförandeskapsperiod och de svarade bland annat att finansieringsramarna och spelreglerna för den bör vara klara då man börjar planera programmet. Sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet bör också engagera sektorministerierna redan i ordförandeskapsprogrammets idéfas. Målen för programperioden bör vara klara i tid; vad man ska satsa på, vilka resultat man vill uppnå och hur ska man dra nytta av dessa i den nationella politiken. Ministeriets beredningsgrupp bör också tillsättas i god tid och resurser, personresurser och arbetsfördelning inom ministeriet måste vara klara i god tid. Två till tre prioriteringar/teman är tillräckliga ansåg tjänstemännen.

När det gäller det nordiska samarbetet i framtiden nämnde tjänstemännen att den nordiska och internationella agendan bör närma sig varandra, man bör utveckla och exportera den nordiska välfärdsmodellen och hållbar utveckling bör kopplas till sektorernas verksamhet. Finskan måste också få en starkare ställning i kommunikationen till medborgarna, liksom engelskan. Man bör öppet diskutera frågor som försvårar samarbetet samt reformera ministerrådets struktur och arbetsmetoder. De unga måste fås intresserade av sina grannar i Norden.

När det gäller de samnordiska institutionerna och deras roll framöver svarade tjänstemännen att institutionerna bör knytas tätt till ministerrådets arbete. Institutionerna kanske också hittar sin roll under kommande år men samtidigt bör man överväga att ytterligare sammanslå institutioner. I varje fall bör deras verksamhet och nytta granskas kritiskt.

"Den viktigaste uppgiften: att föra internationella och nordiska agendor närmare varandra."

Ledningens åsikter om kommande ordförandeskapsperiod och nordiskt samarbete

Social- och hälsovårdsministeriets ledning hade olika förslag till hur man borde förbereda sig för kommande programperiod. Man föreslog bland annat att målen för det nordiska samarbetet borde inkluderas i regeringsprogrammet eftersom man under denna regeringsperiod förbereder vad som förverkligas under nästa regeringsperiod. Likaså borde ordförandeskapsmålen planeras som flerårs-prioriteringar tillsammans med de andra nordiska länderna såsom t.ex. nu görs i trojkasamarbetet. Förberedandet inför programperioden bör i varje fall inledas i god tid, tidigare än vad som gjordes denna period, och man bör satsa på några få, 2–3 prioriteringar, så att programmet blir högklassigt. Sektorerna bör behandlas jämlikt med avseende på resurser och man bör anställa tilläggspersonal för ordförandeskapsarbetet. Något som kommer emot inför nästa programperiod och som kräver långsiktig kartläggning av personresurser redan nu är att många av tjänstemännen som är insatta i nordiska frågor just då går i pension. Detta kräver också en satsning på utbildning.

När det gäller utvecklandet av det nordiska samarbetet i framtiden ansåg ledningen att samarbetets mervärde (added value), verksamhetsidé och planmässighet bör analyseras realistiskt före man avgör omfattningen på satsningarna på samarbetet. Diskussionen bör också föras på kanslichefsnivå tillsammans med andra ministerier där man samtidigt kan dryfta strukturerna för samarbetet och deras utveckling. Samarbetet bör dock fokuseras på aktuella och för framtiden betydelsefulla frågor ansåg

ledningen. Ledningen påpekade också att social- och hälsovårdssektorn förtjänar en mer framträdande plats i ministerrådets verksamhet. När det gäller språket bör samarbetet i högre utsträckning kunna ske på finska och där man inte kan använda skandinaviska bör man övergå till engelska.

”Man borde realistiskt analysera mervärdet som det nordiska samarbetet för med sig och därefter fastställa dess vikt i vår verksamhet. Social- och hälsovårdsministeriet är förstås inte enda aktör här och därför skulle det vara bra att föra också en bredare diskussion, till exempel på kanslichefsmöten, om prioriteringarna i det nordiska samarbetet.”

10.2. Slutsatser om ordförandeskapsperioderna och erfarenheterna 2011

Nedan presenteras en tabellöversikt över Finlands ordförandeskapsperioder i Nordiska ministerrådet 2001, 2007 och 2011. Därefter beskrivs konklusionerna av ordförandeskapsperioderna närmare.

Man kan i det stora hela konstatera att alla tre ordförandeskapsperioder har många liknande drag som återkommit under ordförandeskapen, men samtidigt har förutsättningarna, arbetssätten och resurserna varierat stort under perioderna.

Under samtliga Finlands senaste ordförandeskapsperioder har Finland haft en aktiv roll och förnyat det nordiska samarbetet på något sätt. År 2001 utnyttjade Finland möjligheten till ett aktivt ordförandeskap och också år 2007 förde Finlands ordförandeskap det nordiska samarbetet in i ett nytt skede. År 2011 var Finland åter ett aktivt ordförandeland och inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde var man till exempel med och förnyade arbetsmetoderna och kommunikationen.

Vissa ordförandeskapsteman har också återkommit under Finlands senaste ordförandeskap, såsom till exempel inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde den nordiska välfärdsmodellen, globaliseringen, gränshinder, integrering av könsperspektivet och arbetshälsa samt livsmedelssäkerheten. Finlands teman har också fått gott gehör i efterföljande års ordförandeskapsprogram, såsom till exempel under Norges ordförandeskap år 2012 där man lyft fram välfärdsmodellen till ett av huvudtemana.

Skillnader mellan ordförandeskapsperioderna syns i förutsättningarna för perioderna, såsom till exempel i budgeterna och personresurserna samt ordförandeskapsprogrammets omfattning. Redan innan ordförandeskapet 2001 inleddes anställdes till exempel en projektkoordinator på heltid vid social- och hälsovårdsministeriet, som arbetade uteslutande med ordförandeskapsperioden. Även år 2007 anställde man en projektkoordinator, och då var också ordförandeskapsprogrammet och finansieringen den mest ambitiösa av Finlands ordförandeskap. År 2011 arbetade en projektkoordinator för jämställdhetsenheten (visserligen placerad på Institutet för hälsa och välfärd och anställd med nordiska medel), men statens produktivhetsprogram hindrade anställandet av en projektkoordinator på ministeriet. Också andra svårigheter såsom sena beslut, oklar finansiering och samarbetssvårigheter på grund av personalbyten störde ordförandeskapsarbetet och dess genomförande år 2011.

Man kan dock ta lärdom av utmaningarna och från erfarenheterna av arrangemangen kring de tidigare ordförandeskapsperioderna kan man få goda idéer till nya programperioder och till det nordiska samarbetet överhuvudtaget.

Tabell 2. Jämförelse av ordförandeskapsperioderna

Ordförandeskapsår Innehåll och åtgärder	2001	2007	2011
Allmänt tema för ordförandeskapsåret	Nordbo	Möjligheternas Norden - Nära Dig	Det Gröna Norden – smart klimataktör
Social- och hälsovårdssektorns teman	- Servicesystem för medborgarna	- Den åldrande befolkningen - Barn och unga	- Det nordiska samarbetet på välfärds- och hälsoområdet

	- Förebyggande av utslagning av barn och unga - Alkohol- och narkotikafrågor		- Gränshinder - Globalisering och hållbar utveckling
Jämställdhetssektorn	- Integrering av könsperspektivet - Likalönsprincipen - Kombinerad av arbete och familjeliv	- Kön och makt - Kön och unga - Kombinerad av arbete och familjeliv - Ojämn fördelning av föräldraledighetskostnader	- Startandet av ett nytt jämställdhetsprogram - Könsensitiva lösningar som en del av bekämpningen av klimatförändringarna - Integrering av könsperspektivet
SHM:s ekonomiska resurser för arbetet	Nationell finansiering: 172 170 euro*	Nationell finansiering: 147 472 euro Nordisk finansiering: (sektor- och ordförandeskapsmedel) ÄK-S**: 334 000 euro ÄK-JÄM***: 173 700 euro	Nationell finansiering: 156 404 euro Nordisk finansiering: (sektor- och ordförandeskapsmedel) ÄK-S: 201 770 euro ÄK-JÄM: 265 941 euro (inkl. projektkoordinator)
SHM:s personresurser för arbetet	ca 2,3 personarbetsår (inkl. ÄK-S och ÄK-JÄM ordförande + ÄK-S projektkoordinator (SHM/enheten för internationella ärenden) + sekreterarinsatser + ämbetskommittémedlemmarnas arbetstid	ca 3,6 personarbetsår (inkl. ÄK-S och ÄK-JÄM ordförande + ÄK-S projektkoordinator (SHM/enheten för internationella ärenden) + sekreterarinsatser + högskolepraktikant + ämbetskommittémedlemmarnas arbetstid + informatörsinsats	ca 3,4 personarbetsår (inkl. ÄK-S och ÄK-JÄM ordförande + ÄK-JÄM projektkoordinator (vid Institutet för hälsa och välfärd) + sekreterarinsatser (även från andra avdelningar) + högskolepraktikanter + ämbetskommittémedlemmarnas arbetstid + informatörsinsats
Mål som fått en fortsättning under påföljande programperiod	- Alkoholpolitik - Problemställningar inom vård- och omsorg - Tidligt ingripande - Integrering av könsperspektivet - Likalönsprincipen	- Barn och unga - Integrering av könsperspektivet - Äldrepolitiskt nätverk	- Diskussionen om välfärdsmodellen - Familjecentralstematik - Hållbar utveckling - Kvalitetsindikatorarbete - Gränshinder

* I summan ingår allt nordiskt samarbete, inte bara ordförandeskapsmedel. Projektfinansieringssystemet 2001 avvek från nuvarande system och därför kan finansieringen inte specificeras närmare.

** ÄK-S: Ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik

*** ÄK-JÄM: Ämbetsmannakommittén för jämställdhet

Konklusioner av ordförandeskapsperioden 2001

Ur slutrapporten för det nordiska ordförandeskapet 2001 (Kempainen & Ström 2001) framgår att Finland under sin ordförandeskapsperiod utnyttjade möjligheten till ett aktivt nordiskt ordförandeskap. Ministermötena började till exempel ordnas i ordförandelandet fr.o.m. år 2001. Ordförandeskapsprogrammet år 2001 skulle gagna den enskilda nordbon, utveckla det nordiska samarbetet inom EU, främja närområdessamarbetet och den nordliga dimensionen samt stärka relationerna till frivilligorganisationer. Stor vikt lades också vid information och öppenhet i verksamheten. Ordförandeskapet fick bland annat en egen webbplats. I efterhand konstaterades det att personal- och tidsbrist gjorde att informationen inte var så omfattande som den kunde ha varit och att informationsavdelningen vid Nordiska ministerrådets sekretariat tidvis kunde ha varit aktivare.

Finland initierade under perioden en undersökning om nordbors rättigheter som skulle underlätta ställningen för de som flyttar mellan de nordiska länderna, förbättra uppföljningen av nordiska beslut samt lösa problem vid tillämpningen av nordiska avtal, avseende exempelvis sociallagstiftning.

Inom Nordiska ministerrådet fastställde man fem strategiska satsningsområden som skulle styra det nordiska samarbetet de kommande fem åren. Dessa gällde teknologisk utveckling, välfärd, den inre marknaden, samarbetet med grannländer och -regioner samt miljö och hållbar utveckling.

På social- och hälsovårdsministermötet år 2001 initierades bland annat informationsutbyte om projekt för förebyggande av utslagning av barn och unga. Finland betonade också psykiskt välbefinnande och uthållighet i arbetet under sin ordförandeskapsperiod. Dessutom initierade Finland också samarbete kring alkoholpolitik och höll ett seminarium om Nordisk alkoholpolitik i en global värld.

Inom jämställdhetssektorn lyckades särskilt integreringen av jämställdhetsperspektivet inom den ekonomiska och den rättsliga sektorn. De nordiska och de baltiska länderna inledde en kampanj mot handel med kvinnor. Dessutom beredde man ett projekt för främjande av likalönsprincipen.

Som helhet ledde ordförandeskapet till fler konkreta resultat, såsom att statsministrarna för de nordiska länder som hör till EU ska ha samråd inför Europeiska rådets möten. Nordiskt samarbete inför t.ex. FN:s toppmöte initierades också. NB8-samarbetet (åttalandssamarbetet med de baltiska länderna) blev också permanent under Finlands ordförandeskap. Rådgivningstelefontjänsten Hallå Norden för nordiska medborgare öppnades under året och de nordiska ländernas första strategi för hållbar utveckling startade.

Finland gjorde ordförandeskapsprogrammet mer omfattande och gjorde mellan- och slutrapporter. Uppföljningsmetoder utvecklades och utbytet av information och erfarenheter effektiviserades. Ämbetsmannakommitténs roll förstärktes och temadiskussioner initierades. Finland satsade också på att öka synligheten för det nordiska samarbetet och öppenheten i Nordiska ministerrådets arbete. Man uppmärksammade Nordiska ministerrådets beslutssystem som ansågs vara okonsekvent, tungrovt och rollfördelningen mellan aktörer som ansågs vara oklar. Resurserna under ordförandeskapsåret, både när det gäller personresurser och medel, ansågs med några undantag vara tillräckliga.

På grund av utmaningen för en del av de finländska tjänstemännen med möten på skandinaviska hade man omfattande tolkning och en viss del av samarbetet gick i allt större grad på engelska. Man beslöt även att satsa på utbildningen av unga tjänstemän, språkutbildning samt att uppmuntra finländare att söka arbete på Nordiska ministerrådets sekretariat. När det gäller språkfrågan konstaterade man att behärskan av tjänstemannasvenska inte räcker för att följa med i diskussioner och möten på danska och norska. Eftersom man å andra sidan inte förutsätter att finländska tjänstemän ska behärska dessa språk bör man inse, att det i detta avseende finns en svag punkt i tjänsteansvaret.

På grund av att ordförandeskapsperioden 2001 var aktivare på alla sätt än Finlands tidigare ordförandeskap anställde man på enheten för internationella ärenden vid social- och hälsovårdsministeriet inför och under år 2001 en person som projektkoordinator som arbetade enbart med ordförandeskapsårets förberedelser och projekt. Även en tjänsteman vid ministeriets enhet för internationella ärenden arbetade heltid med ordförandeskapsåret. Dessutom bidrog enheten för internationella ärenden med sekreterarinsatser. Därtill tillkommer den tid ämbetsmannakommittéernas ordföranden satte på möten och mötesförberedelser samt ämbetsmannakommitténs medlemmars arbetstid som gick åt till ordförandeskapsarbete. Ordförande för ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik satte uppskattningsvis 0,2 personarbetsår på ordförandeskapsarbete och ordförande för ämbetsmannakommittén för jämställdhet uppskattningsvis 0,1 personarbetsår. Social- och hälsovårdsministeriets jämställdhetsenhet grundades år 2001 så jämställdhetsordförandeskapsuppgifterna sköttes via dåvarande jämställdhetsbyrån.

Konklusioner av ordförandeskapsperioden 2007

Av ordförandeskapets slutrapport (Utrikesministeriet Sekretariatet för nordiskt samarbete 2008) framgår att Finlands ordförandeskap 2007 förde det nordiska samarbetet in i ett nytt skede. Vid statsministermötet i Punkaharju avgav man en globaliseringsdeklaration, genom vilken de nordiska länderna svarade på globala utmaningar med gemensamma åtgärder, såsom toppforsknings- och högskolesamarbete, stärkande av den nordiska marknaden, profilering inom sektorerna energi och miljö samt bildande av ett globaliseringsforum.

Den nordiska satsningen på avlägsnande av gränshinder fick också ny fart och i det finländska regeringsprogrammet skrevs det in att det nordiska samarbetet ska underlätta vardagen för invånarna, såsom t.ex. avlägsnandet av gränshinder som gäller fri rörlighet och företagande i Norden. Genom bildandet av ett gränshinderforum förband sig de nordiska länderna också att verkligen avlägsna gränshindren konkret.

Under ordförandeskapsåret förstärktes Ålands, Färöarnas och Grönlands ställning i det nordiska samarbetet och man satsade på samarbetet inom den nordliga dimensionen och med Ryssland och Baltikum. Även hållbar utveckling utgjorde ett huvudtema under året och Finland beredde ett förslag till innehåll i en ny nordisk strategi för hållbar utveckling.

På social- och hälsovårdsministermötet år 2007 diskuterades social- och hälsovårdens finansiering och servicestrukturer bl.a. utgående från en bakgrundsrapport som Finland uppgjort. Under ordförandeskapsåret diskuterades också ett samnordiskt läkemedels- och hälsovårdsmarknadsområde, sällsynta sjukdomar, mun- och tandhälsa, åldrande och handikapp samt socialförsäkringsportalen. Ett av ordförandeskapsårets huvudmål, att reformera de samnordiska institutionerna inom hälso- och socialområdet genomfördes. Sektorns tidning, Social- och hälsovårdsnytt i Norden, började utkomma som nätpublikation.

På 2007 års jämställdhetsministermöte diskuterades föräldraledighetskostnader och deras fördelning i de nordiska länderna, samt kön och makt och kön och unga. Under året diskuterades också bland annat pappornas andel av föräldraledigheten samt integrering av könsperspektivet.

Inom arbetsmiljöområdet jämförde man de nordiska ländernas arbetsmiljöpolitik samt gjorde en attitydenkät om sjukfrånvaro.

De nordiska tjänstemännen som ansvarar för narkotikapolitik möttes för att med ryska representanter diskutera drogförebyggande arbete på Barentsområdet. Det samnordiska beredskapssamarbetet inom hälso- och sjukvård fortsatte med kris- och katastrofberedskap för nordbor som befinner sig utomlands.

Under ordförandeskapsperioden 2007 genomfördes det bredaste och mest kostsamma programmet under de perioder som presenteras i denna utvärdering. Social- och hälsovårdsministeriets tjänstemän upplever också att det fanns mer tid att planera och arrangera evenemangen år 2007 än 2001 och 2011. Några sådana finansiella oklarheter som uppstått senaste period 2011 förekom inte 2007 anser man på social- och hälsovårdsministeriet. På enheten för internationella ärenden vid social- och hälsovårdsministeriet anställdes för tiden 1.8.2006–31.12.2007 en person som projektkoordinator som arbetade enbart med ordförandeskapsårets förberedelser och projekt. Förutom den tid ämbetsmannakommitténs ordförande satte på ordförandeskapsarbetet, uppskattningsvis 0,1 personarbetsår, arbetade även då en tjänsteman på enheten för internationella ärenden heltid med ordförandeskapsåret. Enheten för internationella ärenden bidrog även med sekreterarinsatser och dessutom hade man en högskolepraktikant anställd som hjälpte till med ordförandeskapsårets arbete. Därtill kommer den tid ämbetsmannakommittémedlemmarna satt på mötesdeltagande och mötesförberedelser samt en informatörs arbetsinsats. Social- och hälsovårdsministeriets jämställdhetsenhet satsade

uppskattningsvis 1,5 personarbetsår på ämbetsmannakommittéordförandeskap och ordförandeskapsarbete.

Konklusioner av ordförandeskapsperioden 2011

Nedan presenteras konklusioner av denna utvärderings enkät och intervjuer. Dessutom baseras texten på social- och hälsovårdsministeriets svar på utvärderingsenkäten av sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet från december 2011.

Uppnåddes målen?

Ur social- och hälsovårdsministeriets och dess förvaltningsområdes synvinkel lyckades ordförandeskapsperioden som helhet bra. Ordförandeskapsprogrammet för social- och hälsopolitikens förvaltningsområde genomfördes i huvudsak enligt planerna, och man kan vara nöjd med det. Också ordförandeskapsprogrammet för jämställdhetssektorn genomfördes huvudsakligen enligt planerna. Ämbetsmannakommittén för jämställdhet hade inte någon rådgivare under perioden 11.3–30.9. och därför genomfördes inte sådana delar av verksamhetsplanen som sekretariatet ansvarade för.

Man hann inom social- och hälsovårdsministeriet förbereda sig mycket bättre inför denna period än inför perioderna 2001 och 2007 och en beredningsgrupp bildades på ministeriet i god tid. Evenemangen var dock färre än under det ambitiösa programmet år 2007. Till en del berodde detta på resursbrister och oklarheter när det gäller projektfinansiering som sänkte uppställda målsättningar och gjorde att en del viktiga och goda projekt inte kunde genomföras. Vissa ansåg dock att resultaten för perioden var över förväntan goda eftersom man fått till stånd en diskussion om arbetsmetoderna och informationsgången. Man var nöjd över att saker som förvaltningsområdet hade som mål för perioden, såsom välfärdsmodell- och familjecentralsdiskussionen, samt diskussionen om hållbar utveckling även fått en fortsättning under Norges ordförandeskapsperiod 2012. Gränshinderfrågan fick också god synlighet och hälso- och sjukvårdens kvalitetsindikatorarbete får en fortsättning. Överlag var man nöjd med att det nordiska samarbetet stimulerades och intensifierades och att man t.ex. fick med nya experter i samarbetet. På jämställdhetsidan startade man ett nytt samarbetsprogram både i Norden och med Nordvästrysland. Införandet av könsperspektivet i Finlands ordförandeskaps huvudtema klimatförändring fortsätter år 2012 både genom kunskapsportalen om klimatförändring och ett fortsättningsprojekt.

Utmaningar och lärdomar

Inom förvaltningsområdet ansåg man att utmaningarna överlag gällde bristen på framförhållning och långsiktighet. När det gäller finansieringen fattades utrikesministeriets finansieringsbeslut ofta sent, vilket medförde utmaningar för genomförandet av ordförandeskapsprojekten. På lång sikt borde finansieringsprocessen revideras så att processen skulle vara genomskinlig och det skulle vara möjligt att förutse finansieringsläget redan i början av planeringen av ordförandeskapet. Den nuvarande processen medför att projekt som skrivits in i ordförandeskapsprogrammet inte kan genomföras på grund av brist på finansiering. Förvaltningsområdet föreslår också att ministerierna kunde få egna rambudgeter redan i programuppställningsskedet. På detta sätt skulle man undvika det nu onödiga arbetet som gjordes då finansieringen fastslogs först då ordförandeskapsåret hade inletts. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde fäste man också uppmärksamhet vid att ordförandeskapets arbetsmängd rejält överskred de reserverade personalresurserna. Vid ministeriets enhet för internationella ärenden arbetade en tjänsteman heltid med ordförandeskapsperioden och även en annan tjänsteman på enheten satsade 0,3 arbetsår på det nordiska samarbetet. Ordföranden för ämbetsmannakommittén för social- och hälsovårdspolitik satte uppskattningsvis 0,1 personarbetsår på ordförandeskapsarbetet. Därtill kom ämbetsmannakommittémedlemmarnas arbetstid de satt på ordförandeskapsarbetet samt sekreterar- och informatörsinsatser och högskolepraktikanter insats. Det fanns något mer sekreterarinsatser att tillgå 2011 än 2007, eftersom man förutom av internationella enhetens sekreterare också fick sekreterarhjälp från avdelningarna. Social- och hälsovårdsministeriet hade reserverat en nationell finansiering på 200 000 euro för ordförandeskapsperioden, men på grund av statens produktivhetsprogram var det inte möjligt att använda pengarna till att anställa

temporär biträdande personal. Detta märktes som t.ex. svårigheter att arbeta på gräsrotsnivån (och därmed främja ordförandeskapets genomslagskraft och skapa nätverk). En koordinator för ordförandeskapsåret hade behövts samt mer sekreterarasistans. Bristen på personal belastade också tjänstemännen samt ämbetsmannakommittéernas ordförande alldeles för mycket med rutinartade uppgifter. Det gällande systemet kräver att ordförandeskapet för ämbetsmannakommittén för jämställdhet sköts på heltid av en person under hela ordförandeåret. Jämställdhetssektorn försökte avhjälpa situationen så att också annan arbetskraft (en projektkoordinator och konsulttjänster) ingick i budgeten för ordförandeskapsprojekten. Jämställdhetsenheten vid social- och hälsovårdsministeriet satsade således ungefär ett helt personarbetsår på ordförandeskapsarbetet och projektkoordinatören, även den ett personarbetsår, fanns på Institutet för hälsa och välfärd och bekostades med nordiska medel.

I fortsättningen skulle det också vara bra att specificera förväntningarna som riktas till ordförandeskapslandet samt ansvar och arbetsfördelning mellan Nordiska ministerrådets sekretariat och ordförandelandet. Detta gäller förmodligen alla sektorer och alla länder. Hur stor del av samarbetet inom Nordiska ministerrådet bygger på ordförandelandets prioriteringar och på basis av hur ambitiösa program idkas det? Hur säkerställs nordisk nytta och att så många länder som möjligt deltar i ordförandeskapsprogram med nationell betoning? Hur ska man sammanjämka allmänna mål för ordförandeskapsperioden, nationella mål, sektorvisa mål och mål gällande finansieringen? Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde ställer också frågan hur man ska få Åland, Färöarna och Grönland mer aktiverade i det nordiska samarbetet.

En stor utmaning för Finland i det nordiska samarbetet är språket. Språkfrågan ter sig svårare och svårare att lösa. Språket försvårar till exempel finskt deltagande i samarbetet och samarbetsresultatens spridande utanför Norden. Språket försvagar tyvärr också avsevärt intresset för och deltagandet i nordiskt samarbete bland den finska befolkningen. Många experter och unga vill hellre idka växelverkan på engelska. Lösningen på detta är antingen att finskan blir mer gångbar i det nordiska samarbetet med hjälp av tolkning eller att det alltid ska vara möjligt att använda engelska vid möten och i möteshandlingar. Nordiska publikationer borde också uppgöras på engelska ansåg man i svaren.

Kommunikation

Lyckad informationsförmedling kräver samarbete och en fungerande arbetsfördelning mellan sektorerna (ordförandelandets och sekretariatets nyckelpersoner), ordförandelandets utrikesministerium och kommunikationsavdelningen vid Nordiska ministerrådets sekretariat. Utrikesministeriets informationsförmedling om ordförandeskapet verkade vara effektiv och ministeriet satsade på den. Även social- och hälsovårdsministeriets egen informationsförmedling om ordförandeskapet var aktiv. Fast man överlag var nöjd med samarbetet fanns det då och då utmaningar i samarbetet med kommunikationsavdelningen vid Nordiska ministerrådets sekretariat. Till exempel då det gäller information om jämställdhetssektorn fanns det brister i uppdateringen av webbplatsen norden.org. Kännedomen om det nordiska samarbetet ökade och fördjupades inom förvaltningsområdet. Också inrättningar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde (såsom Institutet för hälsa och välfärd) deltog aktivt i ordförandeskapskommunikationen. Effekterna är inte alltid direkta, men på lång sikt lyfter ordförandeskapen upp samarbetets profil. Det nationella och nordiska verksamhetsområdet som är relevant för jämställdhetspolitiken är omfattande och splittrat och därför är det viktigt att satsa på informationsförmedlingen på bred front. För att arbetet ska ge både nationell och nordisk nytta är det viktigt att informera både olika förvaltningsområden och politiker, medborgare och andra målgrupper om nordiska politikområden och lösningar (och samarbete). Jämställdhetssektorn erbjöd sig aktivt att samarbeta med andra ämbetsmannakommittéer och verksamheten vid utrikesministeriets sekretariat för nordiskt samarbete stödde denna villighet att samarbeta. Under Finlands ordförandeskap öppnades det en debatt om kommunikationen mellan nordiska aktörer och om utvecklandet av medel och innehåll i den. Dessutom färdigställdes en informationsstrategi och riktlinjer för publikationer samt en informationsplan för social- och hälsoområdet. Området för social-, hälso- och jämställdhetspolitik är ett människonära område och därför vore det viktigt att i fortsättningen ännu mer omfattande och mångsidigt satsa på informationsförmedlingen. Inom social- och

hälsovårdsministeriets ledning var man nöjd över att vi varit med och ökat social- och hälsovårdssamt jämställdhetsfrågornas synlighet i ordförandeskapskommunikationen.

Inom förvaltningsområdet ansåg man att social- och hälsovårdssidans huvudevenemang fått synlighet under året. Man hade dock önskat mer synlighet överlag i medierna fast man medgav att nordiskt samarbete kanske inte alltid intresserar medierna. Branschens tidningar borde till exempel ha utnyttjats bättre. Överlag bör man effektivare marknadsföra resultaten av det nordiska samarbetet. Mer information till den breda allmänheten och samarbetsparterna hade också önskats. Det är även viktigt att förvaltningsområdets egna tjänstemän hålls informerade om det nordiska samarbetet.

Arbetsprocesser

Samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete utvecklades under året. För jämställdhetspolitiken var det välkommet att utrikesministeriets sekretariat var aktivt och hade ett direkt samarbetsförhållande med ämbetsmannakommitténs ordförande. Ett direkt samarbetsförhållande säkerställer att nordiska samarbetskommittén (NSK) som hör till utrikesministeriets ansvarsområde får de senaste synpunkterna från sektorerna och att kommitténs meddelanden effektivt används i ämbetsmannakommittéernas arbete. Informationsförmedlingen från sekretariatet sker oftast med dröjsmål (ämbetsmannakommittéerna har sällan möten, språken skapar problem och även feltolkningar, rådgivare är inte på plats, avdelningschefer har olika kommunikationssätt, osv.). Med andra ord gör smidigt nationellt samarbete mellan utrikesministeriets sekretariat och de sektorsansvariga det möjligt att Finland är aktivt inom NSK och hela Nordiska ministerrådet. Sekretariatet för nordiskt samarbete fick dock också kritik för försenade beslut gällande finansiering och för sin, upplevde man, kritiska och ointresserade inställning till en del av social- och hälsovårdsministeriets projektansökningar i vilkas innehåll sekretariatet inte ansågs ha sakkännedom. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde ansåg man att sekretariatet för nordiskt samarbete alltför självständigt använt budgetmakt på ministeriets område. Informationsgången och öppenheten var inte alltid vad den borde ha varit under ordförandeskapet och det tillsammans med den oklara finansieringen ledde till problem för ministeriet i planeringen av ministeriets ordförandeskapsprogram. Förvaltningsområdet efterlyser en bredare beredning av nationella ståndpunkter i kommande programperioder. Under ordförandeskapsåret kom också ärenden för kommentarer alltför sent ansåg man. Likaså medförde personalbyten på sekretariatet just innan periodens inledande utmaningar.

Inom social- och hälsovårdssektorn fungerade samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn huvudsakligen bra och samarbetet blev även bättre under året. Samarbetet med social- och hälsovårdsområdets rådgivare fungerade bättre denna period än förra ordförandeskapsperioden år 2007. Personalbyten i Nordiska ministerrådets sekretariat skapade dock utmaningar. Dessutom fanns det tidvis brist på genomsynlighet och motstridiga direktiv från olika rådgivare försvårade samarbetet. Det är speciellt viktigt att ordförandelandet så väl som möjligt känner till sekretariatets ståndpunkter. Även ansvarsfrågor var tidvis oklara: i några frågor verkade sekretariatet ta sig en alldeles för stor beslutanderätt och i några frågor önskades det att sekretariatet skulle ha tagit större ansvar. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde hade man önskat att ordförandeskapslandets agenda, idéer och diskussionsförslag skulle få mera gehör vid ministerrådets sekretariat. Som det var nu kände man ibland att man bara serverades en färdig agenda från sekretariatet som man skulle anpassa sig till. Finlands förslag till nya arbetsmetoder och effektiviserad informationsförmedling stötte till en början också på motstånd vid ministerrådet.

Traditionellt har endast en rådgivare reserverats för jämställdhetsministerrådet. Våren 2011 lämnade den dåvarande rådgivaren plötsligt sitt arbete och den nya rådgivaren började först under hösten. Åtgärder och flera möten som ordnades inom jämställdhetssektorn under denna tid förbereddes med hjälp av en konsult som sekretariatet anställt. Situationen belastade ordförandelandet vilket orsakade avbrott i informationsförmedlingen eftersom det på sekretariatet inte fanns någon person som kunde förmedla meddelanden till ordförande eller svara på frågor på jämställdhetssektorns vägnar, osv. Man lärde sig av situationen och nu strävar avdelningschefen efter att ordna det så att jämställdhetsministerrådet utöver en äldre rådgivare också delvis kan utnyttja en yngre rådgivares arbetsinsats. En stå-

ende utmaning är emellertid att fördelningen av uppgifter, ansvar och beslutanderätt inte är tydlig mellan sekretariatet och ordförandelandet. Praxisen varierar tydligt mellan sektorerna, liksom även i övrigt i sekretariatets stödande av och resursfördelning till de olika sektorerna.

Ämbetsmannakommittéerna för social- och hälsopolitik och jämställdhet införde s.k. trojkamöten. I trojkan för ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik ingår ordförandeskapslandet och de två nästkommande ordförandeländerna medan trojkan för ämbetsmannakommittén för jämställdhet består av det föregående, nuvarande och följande ordförandelandet. Syftet med trojkamötena är att förbereda beslutsärenden för ämbetsmannakommittén. Erfarenheterna har huvudsakligen varit positiva och avsikten är att fortsätta med praxisen.

Överlag var social- och hälsovårdsministeriet nöjt med det goda samarbetet inom förvaltningsområdet under året. De samnordiska institutionerna deltog aktivt i ordförandeskapsårets arbete och man var nöjd med samarbetet men man önskar också utveckla det ytterligare i framtiden. Institutionerna bör även knytas tätare till ministerrådets arbete. Samtidigt bör man kritiskt granska institutionernas verksamhet och nytta och vid behov överväga sammanslagningar ansåg man.

10.3. Rekommendationer inför kommande programperioder och det nordiska samarbetet i framtiden

I utvärderingen kom det fram många förslag till förbättringar och idéer som man kan ha nytta av i kommande programperioder. Inom förvaltningsområdet hade man också många tankar gällande det nordiska samarbetet i framtiden.

Kommande programperiodsarbete

Inför kommande programperioder måste man se till att tillsätta **beredningsgrupper** i ännu mer god tid än vad som hittills gjorts. **Finansieringsramarna** och spelreglerna för dessa, **personresurser** och **arbetsfördelning** inom ministeriet måste vara klara redan långt på förhand innan ordförandeskapsperioden inleds. I beredningen av ordförandeskapsprojekt är det viktigt att man kan **förtutse** finansieringen och att man på förhand känner till **beslutstidtabellerna** för ansökningsprocesserna. I fortsättningen, såvida processen framöver är den samma, bör man sträva till att utrikesministeriet ska fatta beslut om projektfinansieringen tidigare. Även målen för programperioden bör vara klara i god tid. För att dessa mål ska åstadkommas i tid bör sekretariatet för nordiskt samarbete också **engagera** de övriga sektorministerierna i idéfasen och –diskussionen. Från social- och hälsovårdsministeriets sida skulle man även önska att social- och hälsovårdssektorn framöver skulle få en mer framträdande plats i ministerrådets verksamhet.

Målen och **prioriteringarna** i ordförandeskapsprogrammen ska inte vara för många. Målen ska också vara **flerårsprioriteringar** som de nordiska länderna kommer överens om i samarbete, såsom nu i det s.k. trojkasamarbetet. När det gäller personresurserna borde man i ordförandeskapsarbetet få med nya människor som är genuint **intresserade** och entusiastiska inför nordiskt samarbete. Något som kommer emot redan inför nästa programperiod är pensioneringen av nu aktiva tjänstemän som idkar nordiskt samarbete. Detta kräver en långsiktig kartläggning av **personresurser** och satsningar på utbildning.

Det nordiska samarbetet i framtiden

När det gäller det nordiska samarbetet i framtiden är man överlag av den åsikten inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde att samarbetet är mycket **nyttigt**, att det finns en stor outnyttjad **potential** i det och att det är avgörande för **sakkunniga** i deras professionella utveckling. De nordiska länderna ligger mycket nära varandra i många avseenden och har liknande samhällsliga system. Därför har det kontinuerliga **kunskaps- och erfarenhetsutbytet** samt **nätverksbyggandet**

mycket stor betydelse. De lönar sig för Finland att hålla sig bland de nordiska länderna för att kunna jämföra våra liknande intressen och system inom hälso- och välfärdssektorn och också för att det **nordiska samarbetet** blir allt viktigare i och med förändringar i det europeiska samarbetet. Man borde kontinuerligt hålla gemensamma temadiskussioner för att hitta en **nordisk ståndpunkt** på ärenden på europeiska och internationella agendor. Det vore också viktigt att samarbeta med de andra Östersjöländerna och regionala partnerskap.

Något som dock hela tiden måste analyseras realistiskt är **mervärdet** (added value) vi har av samarbetet och väga det mot omfattningen på satsningarna på samarbetet. Oklarheter i **samarbetets struktur**, i jämförelse med EU-samarbetets strukturerade natur, och resursbrister kan också tyvärr ha avklingat en del av intresset för det nordiska samarbetet. **Samarbetets mål** bör framkomma tydligt också i regeringsprogrammen och det borde föras en diskussion på kanslichefsnivå om strukturerna för samarbetet och deras utveckling. Samarbetet bör bli mer **långsiktigt** och **genomskinligt** för att minska byråkratin, samtidigt som rapporteringen om samarbetet bör bli effektivare. Man bör föra en **öppen diskussion** om vad det är som försvårar samarbetet samt reformera samarbetets struktur och arbetsmetoder.

I det framtida nordiska samarbetet bör man fokusera på **aktuella** och för framtiden **betydelsefulla frågor** samt satsa på **långsiktiga projekt** som kunde få god synlighet i övriga Europa och även internationellt. Den **nordiska välfärdsforskningen** är exempel på detta. Det nordiska samarbetets agenda borde överlag kopplas bättre till det internationella samarbetet och till EU:s agenda så att man dels kunde främja samarbetets gemensamma punkter och dels undvika överlappningar.

En evig och olöst, samtidigt allt svårare fråga, är **språkfrågan** i det nordiska samarbetet. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är man enig om att **finskan** måste få en starkare ställning i det nordiska samarbetet. Detta med hjälp av tolkning och mer information och material på finska. Annars kommer befolkningens intresse för samarbetet att minska ytterligare. Förvaltningsområdet önskar förmedla att språket inte borde utgöra grund för det nordiska samarbetet utan sakkännedom hos dem som deltar i samarbetet. Som det är nu gör svårigheterna i att förstå danska och norska det svårt för de finska tjänstemännen att ge en **expertinsats** på hög nivå i nordiskt projekt- och arbetsgruppsarbete. **Engelskan** skulle göra det möjligt för finländarna och isländarna att delta på ett **jämbördigt** sätt i det värdefulla samarbetet och därför bör engelskan alltid vara ett alternativ när det gäller samarbetets språk. Information och material på engelska garanterar också en **större internationell spridning** på det nordiska samarbetet. För att forskningsresultat ska kunna utnyttjas är det också avgörande att forskningsresultaten samt material kring dessa, såsom exempelvis webbsidor, översätts till engelska.

Rekommendationer

Beredningen inför nästa ordförandeskapsperiod:

- Ministeriets beredningsgrupp ska tillsättas i tid
- I tid klart: arbetsfördelning, personalresurser, finansieringsramar och tidtabeller
- Några klara insatsområden ska preciseras
- Arbetets fortgång ska säkras och yngre tjänstemän ska engageras

Det nordiska samarbetet i framtiden:

- Samarbetets mervärde ska analyseras
- Klarare definition av mål och insatsområden
- Ökande av långsiktighet och genomskinlighet
- Samarbetets länkande till internationell ramar
- Främjande av en mer flexibel språkpolitik

Källförteckning

- Kemppainen, A & Ström, I., red, 2001. *Slutrapport över Finlands nordiska ordförandeskap Nordbo 2001*. Utrikesministeriet. Sekretariatet för nordiskt samarbete.
- Ministry of Social Affairs and Health & National Institute for Health and Welfare & Nordic Center for Welfare and Social Issues. 2011. *What Role will the Nordic Welfare Model Play in Globalization?* Helsinki. AT-Julkaisutoimisto Oy.
- Nordiska Ministerrådet TemaNord. 2000. *Finlands nordiska ordförandeskapsprogram 2001 Nordbo*. Helsingfors. Erweko Painotuote Oy.
- Nordiska Ministerrådet ANP. 2006 a. *Möjligheternas Norden - Nära Dig Finlands program för Nordiska ministerrådet 2007*. Odense. Clausen Offset.
- Nordiska ministerrådet ANP. 2006 b. *Planer och budget 2007*. Skive. Arco Grafisk A/S.
- Nordiska ministerrådet ANP. 2007. *Vurdering av nordiska institusjoner og samarbeidsorganer på det sosial- og helsepolitiske området*. Köpenhamn. Salogruppen.
- Nordiska ministerrådet ANP. 2011. *Familjecenter i Norden - en resurs for barn och familjer*. Vasa. Oy Fram Ab.
- Nordiska ministerrådet ANP. 2010. *Det gröna Norden – klimatsmart aktör. Program för Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2011*. Skive. Arco Grafisk A/S.
- Utrikesministeriet Sekretariatet för nordiskt samarbete. 2008. *Suomen pohjoismaisen puheenjohtajuuskauden loppuraportti 2007*.
- Utrikesministeriet Sekretariatet för nordiskt samarbete. 2012. *Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2011. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnalle*.

Internet

Norden.org De nordiska ländernas officiella samarbete. www.norden.org.

ENKÄT TILL SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET, DESS FÖRVALTNINGS-
OMRÅDE SAMT CENTRALA SAMARBETSPARTER

I vilken roll/ uppgift har du deltagit i förberedelserna inför/arbetet under ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2011?

_____

Hur tycker du att förberedelserna inför perioden gick?

- Bra _____
- Mindre bra, varför? _____

Hur tycker du att samarbetet med ministeriet har fungerat? Hur anser du att samarbetet med sekretariatet för nordiskt samarbete (PYS) på utrikesministeriet respektive Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn fungerat? Hur har samarbetet inom ministeriet fungerat?

- Samarbetet med ministeriet har fungerat bra
- Samarbetet med ministeriet kunde utvecklas, hur? _____
- Samarbetet med PYS på utrikesministeriet har fungerat bra
- Samarbetet med PYS på utrikesministeriet kunde utvecklas, hur? _____
- Samarbetet med NMR sekretariat i Köpenhamn har fungerat bra
- Samarbetet med NMR sekretariat i Köpenhamn kunde utvecklas, hur? _____
- Samarbetet inom ministeriet har fungerat bra
- Samarbetet inom ministeriet kunde utvecklas, hur? _____

Vad anser du om periodens, samarbetets och resultatets synlighet och information? Har det nordiska samarbetet inom sektorn fått tillräckligt med synlighet och kunde något gjorts annorlunda?

- Synligheten och informationen har varit tillräcklig, ge exempel _____
- Synligheten och informationen kunde utvecklas, på vilket sätt? _____

Vad anser du om periodens och samarbetets resultat? Har man åstadkommit mer eller mindre än vad som planerats, eller just det som planerades?

- Resultaten har varit de förväntade
- Resultaten har varit över förväntan, på vilket sätt? _____
- Resultaten har inte uppnåtts, varför inte? _____

Fanns det några brister under ordförandeskapsåret som man också kunde ta lärdom av under kommande ordförandeskapsperioder?

- Ordförandeskapet har gått som förväntat
- Det har funnits brister i ordförandeskapsarbetet, vilka? _____
- På vilket sätt kan man ta lärdom av bristerna i kommande ordförandeskapsperioder? _____

Vad anser du om ordförandesperiodens ekonomiska resurser?

- De ekonomiska resurserna var tillräckliga
- De ekonomiska resurserna var inte tillräckliga, varför? _____

Vad anser du om ordförandesperiodens personresurser?

- Personresurserna var tillräckliga
- Personresurserna var inte tillräckliga, varför? _____

Har Finland nytta av nordiskt samarbete? Borde det utvecklas och hur?

- Samarbetet är nyttigt
- Nyttan kunde vara större och samarbetet borde utvecklas. På vilket sätt? _____

Har de praktiska arrangemangen fungerat, såsom mötesarrangemang, tolkning, språk, informationsförmedling, arbetsfördelning?

- Har fungerat
- Har inte fungerat, varför? _____

Övriga kommentarer? _____

Hjärtligt tack för att du tog dig tid att svara!
Utvärderingen färdigställs i februari 2012.

INTERVJUFRÅGOR TILL FÖRVALTNINGSOMRÅDETS TJÄNSTEMÄN

Inför ordförandeskapsåret

Vad minns du av förberedelserna inför ordförandeskapsperioden 2011? Var förberedelserna tillräckliga/bra eller var de otillräckliga och du har dåliga erfarenheter av dem?

Har förberedelserna inför ordförandeskapsperioderna 2001, 2007 och 2011 skiljt sig från varandra?

Hur fungerade förberedelserna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, beskriv

Nordiska ministerrådets sekretariats roll i förberedelserna, beskriv

Sekretariatet för nordiskt samarbete vid UM, dess roll i förberedelserna, beskriv

Övriga samnordiska institutioners deltagande i förberedelserna, beskriv

Samarbetet under ordförandeskapsåret

Fungerade arbetet under ordförandeskapsperioden 2011 bra?

Fungerade arbetsfördelningen, resurseringen?

Vad skiljer denna ordförandeskapsperiod från perioderna 2001 och 2007?

Hur fungerade samarbetet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, beskriv

Nordiska ministerrådets sekretariats roll/samarbetet med Nordiska ministerrådets sekretariat under året, beskriv

Sekretariatet för nordiskt samarbete vid UM, dess roll i beredningen av nationella ståndpunkter under året/samarbetet med detta, beskriv

Övriga samnordiska institutioners deltagande under året/samarbetet övriga samnordiska institutioner, beskriv

Vilka var de största problemen/motgångarna under ordförandeskapsåret? Hur kunde man ha löst dessa?

Hur upplever ni att de praktiska arrangemangen har fungerat under ordförandeskapet, såsom mötesteknik, sekreterarresurser, tolkning, informationsförmedling, bespisning (Ny Nordisk Mat)?

Mål och resultat

Vilka var målen under ordförandeskapsåret? Var målen realistiska? Uppnåddes de?

När det gäller Finlands mål/viktiga frågor för Finland, fick vi fram dessa tillräckligt på agendan?

Vilken nytta hade Finland av ordförandeskapsperioden?

Framtiden

Hur ska man förbereda sig (arbete, resurser) inför kommande programperiod? (Kommande programperiod hålls 2016 och förberedelserna borde starta i januari 2015)

Vad anser du om de samnordiska institutionernas roll i framtiden/under kommande ordförandeskap? Finns det problem i verksamheten/bör verksamheten utvecklas?

Anser du att Finlands initiativ har fått/bör få en fortsättning under kommande ordförandeskap?

Nordiskt samarbete överlag

Vad anser du om det nordiska samarbetet överlag och inom vår sektor?

Vad anser du om språkfrågan i det nordiska samarbetet? Hur kunde eventuella utmaningar som föranletts av språk lösas?

Vilka är de viktigaste uppgifterna i framtiden för det nordiska samarbetet?

INTERVJUFRÅGOR TILL SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS LEDNING

Har ni och hur har ni informerats om ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet?

Hur har ordförandeskapet synts i ministeriets arbete under året?

Anser ni att ordförandeskapet har medfört nytta för ministeriet?

Hur borde man förbereda sig för nästa ordförandeskapsperiod? (Nästa ordförandeskapsperiod infaller 2016 och förberedelserna startar i januari 2015)

På vilket sätt borde ordförandeskapsarbetet/det nordiska samarbetet utvecklas i framtiden?

FÖRVALTNINGSOMRÅDETS PROGRAM ORDFÖRANDESKAPSÅRET 2011

Januari

- 21.1.2011 Seminarium om evidens till stöd för social- och hälsovården, Helsingfors
- 26.1.2010 Nordiska rådets välfärdsutskott Esbo träffar omsorgsminister Paula Risikko, Esbo
- 31.1.– 2.2.2011 Konferens om hållbar utveckling, Åbo

Februari

- 8.2.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet, Köpenhamn
- 21–25.2.2011 Nordiska parallellenemang vid FN:s Commission on the Status of Women:s session, New York

Mars

- 1–2.3.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsovårdspolitik, Esbo
- 9.3.2011 Nordic Challenges, Future Possibilities - Gender Awareness in Schools and Teacher Education, Jyväskylä
- 23–24.3.2011 Nordiska arbetsmiljöutskottet, Stockholm

April

- 5–6.4.2011 Nordisk välfärdskonferens, Helsingfors

Maj

- 3–4.5.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsovårdspolitik, Köpenhamn
- 5–6.5.2011 Konferens om inträde i arbetslivet för unga vuxna med psykiska funktionshinder, Göteborg
- 9.5.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet, Helsingfors
- 10.5.2011 NB8- ämbetsmannamöte (samarbetsmöte mellan Baltikum och Norden inom jämställdhetssektorn), Tallinn
- 30–31.5.2011 Nordiskt nätverksmöte för sakkunniga inom våld i nära relationer, Esbo

Juni

- 20–21.6.2011 Ministerrådet för social- och hälsopolitik, Vasa
- 21–22.6.2011 Konferens om alternativ till tvång i psykiatri och om konsekvenser av tvång, Vasa

Augusti

- 24–25.8.2011 Nordiskt narkotikaforum, Helsingfors
- 24–26.8.2011 Nordiska folkhälsokonferensen, Åbo
- 31.8. – 1.9.2011 Nordisk Socialstatistisk Kommitté NOSOSKOs årsmöte, Färöarna

September

- 8.9.2011 Patientsäkerhetskonferens, Helsingfors
- 19–20.9.2011 Nordiska arbetsmiljöutskottet, Oslo
- 21.9.2011 Ministerrådet för jämställdhet, Helsingfors

Oktober

- 4–5.10.2011 Nordväst-Rysslands jämställdhetssamarbetets 2011-2014 kick-off-konferens, St. Petersburg
- 6.10.2011 Nordisk konferens om brukarmedverkan och välfärdsteknologi, Stockholm
- 11–12.10.2011 Ny Nordisk mat, Helsingfors
- 12.10.2011 NIVAs seminarium: Mental health and Work: Can we improve Return to Work and Retention for employees with mental health problems? Helsingfors
- 24–25.10.2011 Food Safety Systems - Share and Compare, Esbo
- 31.10.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet, Köpenhamn
- 31.10. – 1.11.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsovårdspolitik, Köpenhamn

November

- 1.11.2011 Det gröna Norden - en jämställd aktör - sidevent till NR:s session, Köpenhamn
- 1–3.11.2011 Nordiska rådets 63. session, Köpenhamn
- 8.11.2011 Nya visioner för mun- och tandhälsovården i Norden med fokusering på patientsäkerheten och kvaliteten, Esbo
- 18.11.2011 Seminarium om föräldraledigheter i Norden efter finanskrisen, Helsingfors
- 29–30.11.2011 Nordisk workshop - Arbetsmiljö och arbetskarriär, Helsingfors

December

- 8–9.12.2011 Nordiskt - Baltiskt seminarium om barnaga, Esbo
- 15.12.2011 Möte för nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet, Helsingfors